Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

1 сентябрь, жума 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 169 (1171)

ОЗОД ВА ҲУР ДИЁР — ЎЗБЕКИСТОН БУ!

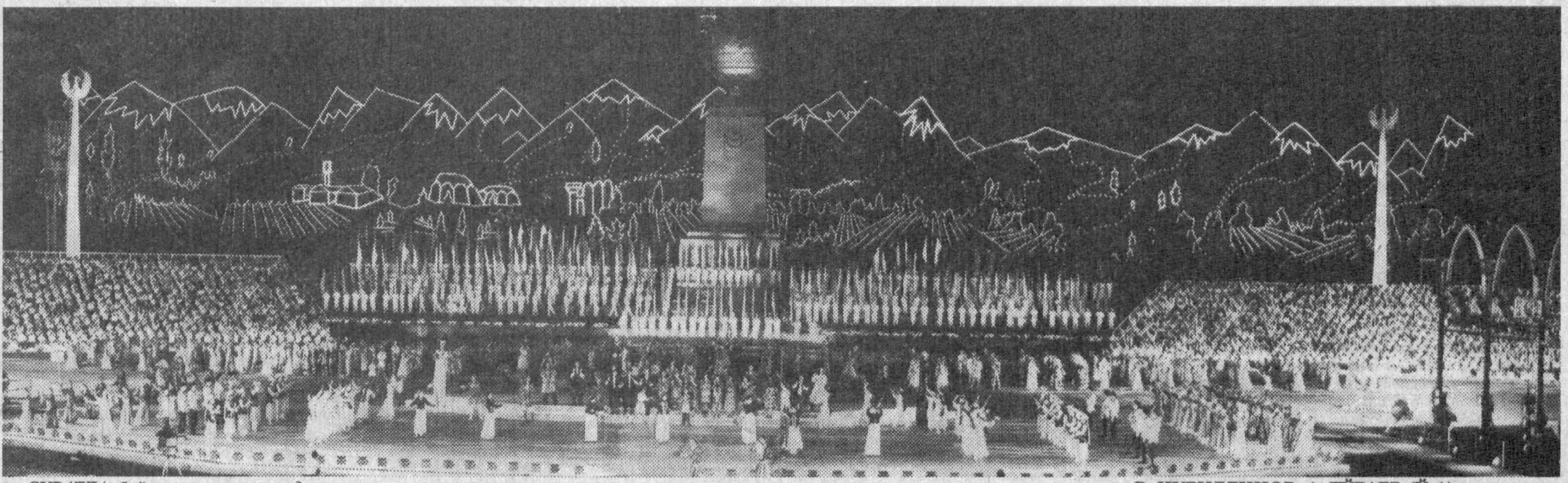

СУРАТДА: байрам тантаналаридан лавҳа.

Р. НУРИДДИНОВ, А. ТЎРАЕВ (ЎзА) олган сурат.

УЛУҒ ИСТИҚЛОЛИНГ МУБОРАК, ВАТАНИМ!

Мустақиллик майдони. Истиқлол шарофати билан жаҳонга юз тутган Ўзбекистонимизнинг энг муқаддас байрами — Мустақиллик куни шодиёналари ҳар йили ана шу шукуҳли ва улуғвор маскандан бошланади. Бу гўшада ўтказилаётган байрам тантаналари ўзининг кенг қамрови ва теран мазмуни билан қисқа фурсатда Марказий Осиё сарҳадларидан ошиб ўтиб, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, ҳаттоки, олис хорижий мамлакатларда ҳам довруғ таратди.

31 август, пайшанба. Бугун Ўзбекистон мустақиллиги кунининг тўрт йиллик байрами муносабати билан юртимизнинг бош майдони ўзгача маҳобат ва тароват касб этган.

Майдонга Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов, республика Олий Мажлиси Раиси Эркин Халилов, Бош вазир Абдулҳошим Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, мазкур байрамни ўтказиш ташкилот қўмитаси раиси Исмоил Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари, Тошкент шаҳри ҳокими Козим Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кириб келади.

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардан келган меҳмонлар, шунингдек, Тошкентдаги хорижий мамлакатлар элчихоналари ҳамда халқаро ташкилотлар ваколатхоналари вакиллари ҳам шу ерда. Шуниси қувончлики, Ўзбекистоннинг истиқлол байрамида азалий қардошларимиз — Марказий Осиё мамлакатлари зиёлиларининг вакиллари ҳам қатнашмоқда.

Соат 19.30. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов байрам қатнашчиларига ва бутун ўзбек халқига қарата табрик нутқи сўзлайди.

Майдон узра Ўзбекистон мадҳияси янграйди. Давлатимиз байроғи ҳилпирайди. Мушаклар отилади. Байрам аҳли оёққа қалқади. Майдон марказида ўрнатилган олтинсимон муаззам куррадаги юртимиз харитаси ва ундан қуйироқдаги ҳумоқуш суратли давлатимиз гербининг хилма-хил чироқлар нурида сервиқор товланишию миллий мадҳиямизнинг фараҳбахш навосидан диллар ифтихорга тўлади. Бундай ҳаяжонли дамларда тантанада иштирок этаётган ҳар бир одам буюк давлат — Ўзбекистон фуқароси эканидан чексиз фахр ҳиссини туяди.

Байрам тантаналари бошланади.

Майдон марказидаги улкан саҳнани ёритаётган турли рангдаги чироқлар курраи заминни чулғаб турган ададсиз юлдузлар тўпламидек жилваланади. Томошагоҳ атрофидаги жимжимадор миноралардан ҳам ажиб ёғду таралади. Шуълалар балққан кенг саҳнани санъаткорлар эгаллайди. Куй ва қўшиқ янграйди. Нур панносида Ватанимизнинг гўзал манзаралари акс этади. Майдон Ўзбекистоннинг мўъжаз сувратига айланади. Қўшиқ айтишувга уланади.

— Умр — у нимадур? — сўрайди ўктам овоз.

— Умр — карвондир..., — садо беради ширин бир сас...

Ҳа, муқаддас истиқлолнинг тўртинчи йили ҳам давр карвонида залворли ютуғу юксалишлари билан ёрқин истиқбол манзили сари бормоқда. Республикамиз Президенти Ислом Каримов Олий Мажлиснинг куни кеча ўтган учинчи сессиясида сўзлаган маърузасида истиқлол йилларида эришган ютуқларимизга ҳам тўхталди.

Бу галги байрам арафасида ҳам республика бўйлаб катта ҳажмда қурилиш, таъмирлаш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. Жойларда катта-кичик саноат корхоналари, спорт ва маданият муассасалари, шифохона ва поликлиникалар, боғча ва мактаблар, бозорлар, хусусий дўконлару супермаркетлар, чойхоналару савдо расталари, янги мавзелар, равон йўллар, ҳашаматли шоҳбекатлар, бошқа турли хил маданий-маиший хизмат иншоотлари фойдаланишга топширилди.

Фикримизни тасдиқлаётгандек, саҳнага офтоб рангли коптокчалар ва шамсиялар кўтарган ширин-шакар кичкинтойлар чиқиб келади. Улар ижро этган шўх куй-қўшиқларда юртимиз келажаги кўз ўнгимизда намоён бўлиши баробарида, бахтли болалик учун бемисл миннатдорлик туйғулари ҳам акс этади.

Томошагоҳ узра мақом наволари таралади. Мумтоз мусиқа ва ғазалнинг уйғун оҳанги хаёлингизни олис мозийларга етаклайди.

Маълумки, истиқлолнинг биринчи кунлариданоқ халқимизнинг бир неча минг йиллик тарихи борлиги, ундан маънавий озуқа олишимиз кераклиги таъкидлаб келинмоқда ва қадриятларимиз эъзозланиб, уларга алоҳида эътибор берилмоқда. Биз мустақиллик туфайли буюк аждодларимиз қолдириб кетган бебаҳо илм-фан, маънавият ва маърифат хазиналаридан бемалол фойдаланиш имкониятларига эга бўлдик. Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Исмоил ал-Бухорий, Ат-Термизий, Баҳовуддин Нақшбанд, Улуғбек, Нодирабегим, Бобораҳим Машраб ва бошқа буюк боболаримиз юбилейлари ўтказилди. 1993 йили Президентимиз фармони билан пойтахтнинг хушманзара гўшасида буюк саркарда, буюк давлат арбоби, қонуншунос зот — жаҳонгир Амир Темур хиёбони бунёд этилиб, соҳибқиронга маҳобатли ёдгорлик ўрнатилган эди. Шу кеча-кундузда Амир Темур таваллудининг 660 йиллик тўйини кенг миқёсда нишонлаш учун қизғин тайёргарлик ишлари бормоқда...

Албатта, ана шу ютуқларда Ватанимиз байроғидаги юлдузлардек ҳар бир вилоятнинг ўз ўрни, ўз улуши бор. Саҳнага кўтарилган Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар санъат аҳлининг чиқишлари юқори-

(Давоми 2-бетда).

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ БАЙРАМ ТАБРИГИ

Азиз ватандошлар!

Ардоқли меҳмонлар!

Бугун — Ўзбекистон давлати, Ўзбекистон халқи учун энг буюк байрам.

Истиқлолимизнинг тўрт йиллик муқаддас тўйини нишонлар эканмиз, шу мўътабар ва гўзал заминда яшаётган ҳар бир инсоннинг юраги ғурур ва ифтихорга тўлиши табиийдир.

Бизнинг қадимий ва бой тарихимизни, улуғ аждодларимиз ва улар қолдирган беқиёс маданий мерос башарият маданияти ва ривожига улкан ҳисса бўлиб қўшилганини бутун жаҳон тан олади.

Она юртимиз Ўзбекистон тупроғида, бетакрор ва гўзал диёрда не-не улуғ аждодлар ва буюк зотлар яшаб ўтдилар. Улар биз ворис бўлиб турган бугунги тарих ва маданиятни бизга мерос қилиб қолдирдилар.

Ҳар бир авлод эл-юртининг тарихини ва обрўйини ўзининг фарзандлик муҳаббати ва эътиқоди, садоқати ва бунёдкорлиги, матонати ва мардлиги билан барпо этади.

Бизнинг бугунги энг буюк вазифамиз ва муқаддас бурчимиз — Ўзбекистон тарихидан ўзимизга муносиб саҳифа очиш ва уни авлодларимиз учун ибрат бўладиган олижаноб ва савобли ишлар билан тўлдиришдир.

Биздан мангу қоладиган нарса ватан шону шуҳрати, қудрати ва салоҳиятининг юксалиши учун ўзимизнинг фидойи меҳнатимиз билан муносиб ҳисса қўшишдир!

Муҳтарам дўстлар!

Ўтган тўрт йил мобайнида оламшумул воқеалар, ҳам сиёсий, ҳам маънавий, ҳам иқтисодий ҳаётимиздаги бошқалар ҳавас қилса арзийдиган катта ўзгаришлар меҳнаткаш халқимиз меҳнати туфайли амалга ошди.

Тўрт йил ичида Ўзбекистон салоҳияти, унинг улуғвор истиқболи бутун дунё томонидан тўлиқ эътироф этилди.

Тўрт йил ичида биз буюк келажагимизнинг маънавий асосларини белгилаб олдик.

Миллий қадриятларимизни тикладик.

Буюк аждодларимизнинг муборак номларини миллат боши узра баланд кўтариб, уларнинг руҳларини шод этдик.

Юртимизда тинчлик, осойишталик ва барқарорликни сақладик. Барқарорлик шароитида миллий давлатчилигимизнинг мустаҳкам пойдеворини қуриб олдик.

Халқимизга эркин ва муносиб ҳаёт яратиш йўлида улканислоҳотларни бошладик ва уларни изчил давом эттирмоқдамиз.

Энг асосийси — юртимизда инсоний меҳру оқибат устивор бўлиб турибди. Ёшу қари баробар келажакка катта умид ва комил ишонч билан қарамоқда.

«Ватан мен учун нима берди?» деб эмас, балки «Мен ватанга нима бердим?» деган эзгу фикр билан яшаётганлар, элим деб, юртим деб ёниб яшаётган инсонлар тобора кўпайиб бормоқда.

Бу — бугунги замонамизнинг, бугунги ҳаётимизнинг энг муҳим белгиси — нишонидир!

Қадрли биродарлар!

Шу байрам кунларида юртимизда бунёдкорлик руҳи устун эканини, халқимизнинг яратувчилик салоҳияти тобора кучайиб бораётганини ҳаммамиз ҳам теран ҳис этамиз ва бундан фахрланамиз.

Дарҳақиқат, бу ҳол, бу ютуқ бугунги нотинч ва таҳликали замонда биз эришган буюк қудрат ва ифтихор туйғусидан ёрқин далолатдир.

Албатта, биз интилаётган мақсадга етиш учун, танланган йўлимиздан собит қадамлар билан бориб, пировардида авлод-аждодларимиз орзу қилган адолатли демократик давлат ва жамият қуриш, эркин ва фаровон ҳаёт яратиш учун ҳали кўпдан-кўп меҳнат қилишимиз, кўп-кўп синовлардан ўтишимиз кераклигини биз жуда яхши англаймиз.

Биз яхши биламизки, ҳаёт — тинимсиз изланиш, тинимсиз курашдир. Халқимизнинг бошидан кечирган не-не қийинчиликлари, мардона меҳнатининг самарасини кўриш, ундан баҳраманд бўлиш замони — вақти кириб келмоқда.

Мен катта ишонч ва умид билан мана шу юксак минбардан туриб айтмоқчиман: энг оғир кунларимиз ортда қолди.

Насиб этса, 96-йил — Мустақиллигимизнинг бешинчи йили — Ўзбекистонимиз учун, халқимиз учун, юртимиз учун юксалиш йили бўлгай, иншооллоҳ.

Азиз дўстлар!

Азиз ватандошлар!

Бугун буюк байрам арафасида:

— бепоён далаларда, завод ва фабрикаларда буюк келажак орзусида пок ниятлар билан мардона меҳнат қилаётган деҳқонларимизни ва ишчиларимизни,

— халқимиз маънавияти хазинасига муносиб ҳисса қўшаётган олимларимизни, ижодкорларимизни, барча зиёлиларимизни,

— донишманд отахонларимизни, дуогўй онахонларимизни, мунис ва гўзал аёлларимизни,

— истиқлол юкини елкага олишга шай бўлиб турган мард йигитларимизни,

— гўзал ва иффатли қизларимизни,

— беғубор болаларимизни,

— хуллас, бутун Ўзбекистон элини буюк сана — истиқлолнинг муборак тўрт йиллик байрами билан чин қалбимдан муборакбод этаман!

Қадрдон юртдошларим!

Президент сифатида шу муқаддас заминда яшаётган ҳар бир одамни алоҳида бағримга босиб, ҳар бирингизга равнақ ва омадлар тилайман!

Эзгу ва пок ниятларимизни амалга оширишда Оллоҳнинг ўзи бизга мададкор бўлсин!

Халқимизнинг насибасини зиёда этсин!

Юртимиз омон бўлсин!

Шу муқаддас заминимизда яшаётган ҳар бир инсон ўз муродига етсин!

Ч. АЙТМАТОВГА ЎЗБЕКИСТОН ОРДЕНИ ТОПШИРИЛДИ

Юртимизда буюк замондошимиз Чингиз Айтматов асарлари кириб бормаган хонадон йўқ. Чунки адиб асарлари жаҳондаги кўплаб халқлар қатори ўзбек китобхонлари учун ҳам ғоят қимматли ва севимлидир. Собиқ Иттифоқ даврида ўзбекистонликларга турфа айблар ёғдирилганда Чингиз Айтматов матбуот орқали буни фош этган, ҳақ сўзни айтиб, жасорат кўрсатган. Византия маданияти Европа тараққиётига қандай таъсир ўтказганини таъкидлаган эди.

Чингиз Айтматов ёзган асарлари, мақолалари, ижтимоий фаолияти билан инсонлар қалбига эзгулик сочаётгани, халқлар ўртасидаги дўстлик, меҳр-оқибатнинг устивор бўлишига улкан ҳисса қўшаётгани маълум. Шу боис юртимиз аҳли Президент Ислом Каримовнинг ёзувчига ватанимизнинг юксак нишони — «Дўстлик» орденини берилиши ҳақидаги Фармонини катта хурсандлик билан кутиб олди.

31 август куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов Чингиз Айтматовга ушбу юксак мукофотни топширди.

— Ўзбекистон халқи сизни беҳад севади ва ҳурмат қилади, — деди юртбошимиз Чингиз Айтматовга мукофотни топширар экан. — Бунинг боиси сиз ёзган асарларда ўзбекнинг ҳам орзу-интилишлари, армонлари, дарди акс этганидадир.

Ўзбекистон ўз истиқлолининг илк одимлариданоқ, тараққий этган мамлакатлар сафидан ўрин олиш, халқига муносиб турмуш шароити яратиш учун туб ислоҳотларни амалга оширмоқда. Ўтиш даври иқтисодий қийинчиликларига қарамай, маънавият соҳаси алоҳида эътиборда турибди. Марказий Осиёдаги қардош мамлакатлар халқлари ўртасидаги азалий дўстликни, маънавий бирликни мустаҳкамлаш, минтақамиздаги тинчлик, тотувликни таъминлаш борасида сиздек улуғ оқсоқол адибнинг маслаҳатлари биз учун доимо ғоят қимматлидир.

Чингиз Айтматов ушбу юксак мукофотга муносиб кўрилганидан беҳад мамнун эканини айтди.

— Мен Қирғизистонда қирғиз, Қозоғистонда қозоқ, Туркманистонда туркман, Тожикистонда тожикман, Ўзбекистонда ўзбекман, — деди жумладан адиб. — Зеро, биз аслида бир буюк маданиятнинг меросхўри бўлган ягона халқмиз. Шу боис мен сиз ташаббускори бўлган «Туркистон — умумий уйимиз» ғоясини қўллаб-қувватлайман. Шу ўринда бугун Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Қозоғистон, Туркманистон, Тожикистон ва қирғизистонлик адиблар иштирокида «Туркистон — умумий уйимиз» тадбирининг ўтаётгани кўп улуғ иш бўлди. Унда халқларимиз дўстлиги, ҳамкорлиги ва маънавий бирлигини мустаҳкамлаш учун биз, ижодкорлар олдида турган вазифалар ҳақида фикрлашамиз.

Мукофотни топшириш маросимида Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Бош вазир ўринбосари С. Саидқосимов иштирок этди.

БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ УЧИНЧИ СЕССИЯСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

31 август куни биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг учинчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Йиғилишни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов бошқарди.

Олий Мажлис сессиясида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов иштирок этди.

Олий Мажлис Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитасининг раиси Ж. Ўтамов маърузаси бўйича «Ўсимликлар карантини тўғрисида»ги Қонунни қабул қилди.

Шундан кейин парламент «Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий ҳаво флоти кунини белгилаш тўғрисида»ги Қонунни қабул қилди.

Депутатлар республиканинг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритишди. Бу масала юзасидан Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг раиси А. Аҳадов маъруза қилди.

Саноат, энергетика, транспорт, алоқа ва аҳолига хизмат кўрсатиш қўмитаси раиси И. Кочмарик мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусийлаштириш, айрим корхона ва мулкларни сотиб олиш ва ижарага қўйиш масалалари бўйича маъруза қилди. Мазкур масала юзасидан депутатлар — «Юлдуз» акционерлик жамияти бошқаруви раиси А. Тошпўлатов, «Совпластитал» қўшма корхонаси бош директори А. Мелкумов, Тошкент вилояти, Ўрта Чирчиқ туманининг Ким Пен Хва номидаги халқ корпорацияси президенти Т. Мадиёров, Иқтисодий ислоҳотлар ва тадбиркорликни ривожлантириш қўмитасининг раиси А. Йўлдошев, фахрийлар ташкилотлари республика кенгаши раиси Б. Раҳимов, «Файз» мебел акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори М. Азимова сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов депутатларга мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштиришга оид ўзининг принципиал фикрларини баён қилди. Олий Мажлис Президентнинг ҳамда депутатларнинг эътироз ва таклифларини ҳисобга олган ҳолда бу масала юзасидан қарор қабул қилди.

Парламент Ўзбекистон ва бошқа давлатлар ўртасида тузилган шартнома ва битимларни тасдиқлади, депутатлар республиканинг бир қанча халқаро конвенция ва пактларига қўшилиши учун овоз берди.

Сессия котибияти раҳбари Х. Мавлонқулов депутатларни муассаса ва ташкилотлар раҳбарлари ҳамда фуқаролардан Олий Мажлис учинчи сессиясига келган мурожаатномалари билан таништирди.

Парламент Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим фармонлари ва Олий Мажлис Кенгаши қарорларини тасдиқлади, Олий суд ва Олий хўжалик суди таркибига ўзгартишлар киритди.

Бошқа ишга ўтиши муносабати билан А. Мўминов Қурилиш ва уй-жой-коммунал хўжалиги қўмитасининг раиси вазифасидан озод қилинди. Қашқадарё вилоятидаги 231-Чўлобод сайлов округидан сайланган депутат Х. Тошев қўмита раиси этиб сайланди.

Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитасининг раиси Э. Воҳидов таклифига биноан, Ўзбекистон миллий парламент гуруҳи ташкил этилди ҳамда Парламентлараро иттифоқ, Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти парламент ассамблеяси ва Европарламент билан алоқалар бўйича республика парламент гуруҳлари раҳбарияти тасдиқланди.

Сессия охирида Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов депутатларни Мустақилликнинг тўрт йиллиги билан қизғин табриклаб, уларга сиҳат-саломатлик ва жонажон Ўзбекистон фаровонлиги йўлида муваффақиятлар тилади.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг учинчи сессияси ўз ишини тугатди.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мамлакатингизнинг мустақиллик куни муносабати билан Сиз, жаноби олийларига улкан мамнуният ила самимий табрикларимни йўллайман.

Сизга чин қалбимдан бахт-саодат, халқингизга эса равнақ тилайман.

АКИХИТО,
Япония Императори.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари,

Қадрли қардошим!

Қардош Ўзбекистоннинг мустақилликка эришганининг 4 йиллиги муносабати билан Сиз, зоти олийлари орқали бутун ўзбек халқига самимий табрикларимни изҳор этаман.

Ўтган 4 йил ичида қардош Ўзбекистон Сизнинг оқилона раҳбарлигингизда босиб ўтган масофа бу ердаги қардошларингиз томонидан катта севинч ва ҳаяжон билан кузатиб борилмоқда. Шу қисқа вақт ичида давлатларимиз ўртасидаги алоқаларнинг ҳар соҳада ривожланганлиги бизларни қувонтирмоқда.

Энг дўстона туйғулар ила қардош ўзбек халқининг бу қутлуғ куни муносабати билан шахсан ўз номимдан ҳамда турк миллати номидан табрикларимни такрор изҳор этиб, Сиз, зоти олийлари ва қардош ўзбек халқига ҳузур-ҳаловат, бахт ва саломатлик тилайман.

Сулаймон ДЕМИРЭЛ,
Туркия Жумҳурияти Президенти.

(Давоми 2-бетда).

КОРЕЯ ПАРЛАМЕНТ АЪЗОЛАРИНИНГ ТАШРИФИ

Олий Мажлис таклифига мувофиқ, Корея Республикаси парламенти Дўстлик ассоциациясининг Раиси Жеймун Чунг бошчилигидаги делегацияси Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибди.

31 августда делегацияни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов қабул қилди. Самимий, дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида Э. Халилов меҳмонларга Олий Мажлис учинчи сессиясининг иши, унда кўриб чиқилган масалалар тўғрисида сўзлаб берди. Ижтимоий тараққиётнинг турли соҳаларида икки томонлама ҳамкорликни янада кенгайтириш ва чуқурлаштиришдан манфаатдорлик изҳор этилди. Ушбу алоқалар Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг Корея Республикасига ҳамда Корея Республикасининг Президенти Ким Ен Самнинг Ўзбекистонга ташрифларидан кейин янада ривожланганлиги мамнуният билан қайд этиб ўтилди.

Икки давлат ўртасида парламент алоқаларини янада кенгайтириш юзасидан фикр алмашув бўлиб ўтди.

Шу куниёқ меҳмонларни ташқи ишлар вазири А. Комилов қабул қилди.

Суҳбатларда Корея Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Кен И Су иштирок этди.

Кечқурун Корея Республикасининг делегацияси Ўзбекистон Мустақиллиги эълон қилинганлигининг тўрт йиллигига бағишлаб Мустақиллик майдонида ўтказилган байрам тантаналарида қатнашди.

Меҳмонларнинг сафар дастурида Тошкент вилоятидаги «Политотдел» жамоа хўжалигини бориб кўриш, Тошкент шаҳрининг диққатга сазовор жойлари билан танишиш, Ўзбекистон тарихи музейига бориш мўлжалланган.

ОЛИЙ МАЖЛИС СЕССИЯСИ ЯКУНЛАРИГА БАҒИШЛАНДИ

31 август куни Ташқи ишлар вазирлигининг Қабуллар уйида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси учинчи сессиясининг якунлари бўйича маҳаллий ва хорижий журналистлар учун брифинг бўлиб ўтди.

Уни Олий Мажлис Раиси Эркин Халилов бошқарди. Э. Халилов Олий Мажлис сессиясида мамлакатимиз ривожи, жамият равнақи учун мустаҳкам ҳуқуқий пойдевор бўлиб хизмат қилувчи бир қанча ҳужжатлар қабул қилинганини айтди. Халқ депутатлари мамлакатимизнинг иқтисодий, ижтимоий, ҳарбий ва маданий соҳалардаги сиёсатига оид жами 30 дан зиёд масалани муҳокама қилдилар. Сессиянинг муваффақиятли ўтгани депутатларнинг уюшқоқлик билан ишлай олганидан далолат беради, деб таъкидлади Олий Мажлис Раиси.

Брифингда журналистлар парламент сессиясига оид барча саволларига тўлиқ жавоб олдилар.

Унда Олий Мажлис Раиси ўринбосарлари Б. Бугров, Б. Шодиева ва А. Қосимов иштирок этди.

(ЎзА).

• Биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг учинчи сессияси

Олий Мажлис Раиси, «Ўзбекистон Республикаси Президентининг Референдум орқали узайтирилган ваколатларини Президентлик лавозимида бўлишининг иккинчи муддати деб эътироф этиш тўғрисидаги баёноти ҳақида»ги масалани ўрганиб чиқиш Комиссиясининг раиси Э. Ҳ. Халилов

МАЪРУЗАСИ

Ҳурматли депутатлар!

Олдинги сессиямизда тузилган Комиссия Ўзбекистон Республикаси Президентининг Референдум орқали узайтирилган ўз ваколатларини Президентлик лавозимида бўлишининг иккинчи муддати деб эътироф этиш тўғрисидаги баёноти билан боғлиқ масалани Олий Мажлис топшириғига мувофиқ қонун ва халқ олдида, давлатимизнинг бугунги куни ва келажаги олдида катта масъулият ҳисси билан ҳар томонлама пухта ўрганиб чиқди.

Комиссия ўз хулосаларини Олий Мажлисга маълум қилишни менга топширди. Бу хулосалар устида иш олиб борар экан, Комиссия Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, Референдум тўғрисидаги Қонунга, кенг жамоатчилик фикрига асосланди.

Ушбу масала юзасидан 22,5 мингдан ортиқ меҳнат жамоаларининг йиғилишлари, маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари бўлиб ўтди, депутатлар сайловчилар билан учрашдилар. Бу йиғилиш ва учрашувларда олти миллиондан ортиқ фуқаро иштирок этди. Кўтарилган масала юзасидан юз минглаб кишилар ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар, таклифлар киритдилар. Комиссия номига кўпдан-кўп хат ва телеграммалар келди.

Тўла ишонч билан айтиш мумкинки, сўзга чиққан одамларнинг мулоҳазаларида ва мурожаатларида ижтимоий мавқеидан, ёши ва жинсидан, миллати ва диний эътиқодидан қатъи назар, республика аҳолиси ҳамма қатламларининг ўй-фикрлари, самимий туйғулари, кайфияти яққол ифодаланди.

Шундай қилиб, Комиссиянинг хулосаси мустаҳкам ҳуқуқий негизга таянади, у Ўзбекистон фуқаролари мутлақ кўпчилигининг фикрини, иродасини ифодалайди. Мен ана шуларга асосланиб, Олий Мажлисга Комиссия аъзоларининг қуйидаги хулосаларини баён этмоқчиман.

1. Масаланинг ҳуқуқий жиҳатлари. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 7-моддасига мувофиқ, «халқ давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаидир».

Конституциянинг 9-модасида эса «жамият ва давлат ҳокимиятининг энг муҳим масалалари халқ муҳокамасига тақдим этилади, умумий овозга (референдумга) қўйилади», дейилган.

Ва, ниҳоят, Референдум тўғрисидаги Қонуннинг 1-моддасида ёзиб қўйилганидек, «референдумда қабул қилинган қарорлар олий юридик кучга эга бўлади». Бу эса уларни ҳеч ким ўзгартира олмайди, демакдир.

Комиссия кўриб чиқилаётган муаммонинг ҳуқуқий мазмуни Конституциянинг ва қонун ҳужжатларининг худди ана шу қоидалари билан белгиланади, деб ҳисоблайди.

Айни вақтда шу йил 26 мартда бўлиб ўтган Референдум билан боғлиқ баъзи жуда муҳим масалаларни яна бир бор эслатиб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

Биринчидан. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ваколатлари муддатини узайтириш масаласида Референдум ўтказиш ҳақидаги таклиф давлат бошлиғи томонидан эмас, балки Олий Мажлис томонидан илгари сурилди. Бундан кўзланган бирдан-бир мақсад ҳокимиятнинг қонун чиқарувчи ва ижро этувчи тармоқлари фаолиятини ҳамда ваколатларини вақт жиҳатидан бир-бирига яқинлаштиришдан иборат эди.

Катта давлат аҳамиятига эга бўлган бундай ғоят муҳим қарор парламентимизнинг биринчи сессиясида қабул қилинган эди. Республиканинг олий қонун чиқарувчи органи ўз фаолиятини худди ана шу масъулиятли ва йирик қадамдан бошлади. Бу қадам унинг сиёсий савияси юқори эканлигидан, амалий ишда ва қонунчилик соҳасида етуклигидан яққол дарак бериб турибди. Биринчи навбатда давлатчилигимизни мустаҳкамлаш, демократия ва ҳуқуқни ривожлантириш, фуқаролик жамиятини қарор топтириш учун муҳим аҳамиятга эга бўлган жуда катта муаммоларни донолик билан ўртага қўя олишини ҳамда уларни янгича усуллар билан дадил ҳал қила олишини кўрсатмоқда.

Бугун, Ўзбекистон мустақиллигининг тўрт йиллиги арафасида шуни мароқ билан айтиш мумкинки, Олий Мажлиснинг янги таркиби сиёсий жиҳатдан етук бўлиб, унинг депутатлар корпуси эл ўртасида юксак обрў-эътиборга эга.

Олий Мажлиснинг биринчи сессиясида ҳақли равишда айтилганидек, «агар парламент, Президент ва Ҳукумат ўз фаолиятларини тахминан бир вақтда бошласалар, ҳам Президент сайлови, ҳам парламент сайлови чоғида сайловчилар маъқуллаган дастурни амалга ошириш устида ҳамкорликда ишласалар, бундай қарор Ўзбекистон халқларининг манфаатларига мос келишига шубҳа қилмаса ҳам бўлади».

Иккинчидан. Референдумга тайёргарлик кўриш борасидаги ҳамма ишлар ва унда овоз бериш республика жамоатчилиги, яқин ва узоқ мамлакатлардан келган матбуот вакилларининг ошкора ва талабчан назорати остида ўтди. Уларнинг фикрича, Референдумга тайёрланиш ва овоз бериш чоғида демократия нормаларидан, қонун-қоидалардан заррача бўлсин чекинишга йўл қўйилмади.

Бундан ташқари, Президент Референдумга тайёргарлик кўриш даврида республика фуқароларига бир марта ҳам бевосита мурожаат қилмади, ўз ваколатлари муддатини узайтиришни ёқлаб овоз беришга чақирмади, ҳеч қандай кафолат ҳам, ваъда ҳам бермади.

Яқиндагина ҳаммамиз сайлов кампаниясидан ўтдик. Шу туфайли бу кампания нақадар жиддий синов эканлигини, одамдан нақадар зўр сиёсий ирода, маънавий куч талаб қилишини яхши биламиз.

Президент ўз ваколатлари муддатини Референдум орқали узайтириш ҳақидаги Олий Мажлис таклифига иш манфаатларини кўзлаб розилик берди ва бу оғир синовда чин инсонга хос мардлик кўрсатди, халқ ўртасида янада юксак эътибор ва қадр-қиммат топди.

Учинчидан. Референдумда халқ ўз иродасини эркин билдирди. Барча демократик норма ва расм-русумларга оғишмай амал қилинди. Унда республика фуқаролари мутлақ кўпчилигининг фикри юзага чиқди. Овоз беришда Ўзбекистоннинг катта ёшли аҳолисининг 99 фоизи қатнашиб, бюллетенларда қўйилган саволга қатъий ижобий жавоб берди. Вужудга келган вазият муносабати билан саволнинг мазмунини яна бир бор синчиклаб назардан кечирайлик.

Референдумда овоз бериш бюллетенига киритилган масаланинг юридик ва мантиқий таърифи қуйидагича: «Сиз Ўзбекистон Республикаси Президентининг ваколатлари муддати 1997 йилдан 2000 йилгача узайтирилишига розимисиз?». Бу таъриф фақат бир маънони англатади — гап Президент ваколатларининг амалдаги, яъни биринчи муддатини узайтириш тўғрисида боради. Масаланинг таърифи ва мазмуни бошқа ҳеч қандай талқин қилиниши мумкин эмас.

Шу сабабли Президент ваколатларининг Референдум орқали узайтирилган муддатини шу лавозимда бўлишнинг иккинчи муддати деб эътироф этиш, юридик нормалар нуқтаи назаридан қараганда, халқнинг яққол ифодаланган иродасини бузиш бўлади, Конституция ҳамда Референдум тўғрисидаги Қонуннинг юқорида эслатиб ўтилган моддаларига зид келади.

II. Жамоатчилик фикри, фуқароларнинг нуқтаи назари ва талаблари нималардан иборат? Президентнинг Референдум орқали узайтирилган ваколатлари муддатини давлат бошлиғи лавозимида бўлишининг иккинчи муддати деб эътироф этиш ҳақидаги баёноти аҳолининг барча ижтимоий қатламларини, сиёсий партиялар ва жамоат бирлашмаларини, республиканинг ҳамма фуқароларини ҳаяжонлантириб юборди. Юқорида айтиб ўтилганидек, иккинчи сессиядан кейин ўтган деярли 4 ой мобайнида меҳнат жамоаларида, аҳоли турар жойларида кўп минг кишилик йиғилишлар бўлиб ўтди.

Олий Мажлиснинг ҳамма депутатлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоят, шаҳар ва туман кенгашларининг депутатлари ўз округларининг сайловчилари билан учрашдилар. Вужудга келган вазият сиёсий партиялар, касаба уюшмалари ташкилотларида, бошқа жамоат бирлашмаларида муҳокама қилинди, матбуотда, телевидение ва радио орқали кенг ёритилди.

Комиссия барча фикр-мулоҳазаларни, далиллар ва таклифларни синчиклаб ўрганиб чиқди ҳамда уларни умумлаштирган ҳолда сессияга маълум қилишни зарур деб ҳисоблайди.

Оқсоқолларнинг ҳам, эндигина мустақил ҳаётга қадам қўйган ёшларнинг ҳам, тадбиркор, ишчи ёки фермернинг, барча миллатларга, турли динларга мансуб кишиларнинг ҳам, хуллас, республикадаги ҳамма фуқароларнинг чиқишлари ва мурожаатларида Президент олиб бораётган ички ва ташқи сиёсат қўллаб-қувватланмоқда. Халқ юртбошимизга тўла ишонч билдирмоқда, уни ҳозир ҳам, яқин келажакда ҳам давлат бошлиғи лавозимида кўришни чин дилдан истамоқда.

Республика фуқаролари Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини қўлга киритишини, иқтисодий истиқлолга эришишини, мамлакат хавфсизлигининг мустаҳкамланишини ва жаҳон ҳамжамиятида обрў-эътибори ошиб бораётганлигини И. А. Каримов фаолияти билан боғламоқдалар. Президентимизнинг принципиал позицияси туфайли республика демократик, ҳуқуқий давлат ва фуқаролар жамияти қуриш йўлидан қатъият билан дадил одимлаб бормоқда. Бу жамиятда, ижтимоий мавқеи ва миллатидан қатъи назар, барча фуқароларнинг ҳуқуқлари таъминланмоқда. Барқарорлик, тинчлик ва миллатлараро тотувлик ҳукм сурмоқда, қонунга оғишмай амал қилинмоқда.

Ўз тараққиёт йўлимизни танлаб олганлигимиз туфайли республика бозор муносабатлари сари оғишмай илгарилиб бораётганлиги ҳамма ерда таъкидланмоқда. Сизларга яхши маълумки, Ўзбекистонда мулкчиликнинг хилма-хил шаклларига асосланган иқтисодиётга ва бозор муносабатларига ўтиш Ҳамдўстликка кирган кўпгина мамлакатлардагидан фарқ қилади. Бу фарқ шундан иборатки, республикамизда ишлаб чиқаришда кучли инқироз юз бермади, ўзимизни ёқилғи ва энергетика манбалари, озиқ-овқатлар билан таъминлаш каби ҳаётий муҳим йўналишларда сезиларли ижобий ўзгаришлар юз бермоқда. Халқ хўжалиги тузилишини қайта қуришда катта ишлар амалга оширилмоқда, ўзаро манфаатли ташқи иқтисодий алоқалар ривожланмоқда.

Фуқаролар республикада амалга оширилаётган кучли ижтимоий сиёсатга жуда юқори баҳо бермоқдалар. Кексалар ва ногиронлар, кўп болали оилалар ва ёшлар тўғрисидаги ғамхўрликни эл-юрт кўриб турибди. Ўтиш даврининг қийин шароитларида шаҳарларни ободонлаштириш, газ ва сув таъминотини яхшилаш, таълим ва соғлиқни сақлашни ривожлантириш йўлида кўрилаётган чора-тадбирларни халқ қизғин маъқулламоқда.

Маънавиятни қайта тиклаш, миллий анъаналарга қайтиш, одамларнинг диний эътиқоди ва туйғуларини ҳурмат қилиш сари тутилган йўл зиёлилар томонидан ҳам, бутун халқ томонидан ҳам тўла қўллаб-қувватланмоқда. Кўплаб учрашув ва йиғинларда халқ Президентимизни қайта-қайта дуо қилганига сиз — депутатлар ўзингиз гувоҳ бўлдингиз.

Муҳокама жараёнида республиканинг фақат бугунги кунига эмас, балки келажагига ҳам жуда катта эътибор берилди. Ўзбекистон эртага қандай бўлади, болалар ва набираларимизнинг тақдири қандай бўлади, деган савол ҳаммани қизиқтирмоқда.

Республика фуқаролари Президентимизнинг Олий Мажлис биринчи сессиясидаги маърузасида ва унинг яқинда босилиб чиққан «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» деган китобида баён қилиб берилган Ўзбекистонни ривожлантириш истиқболларини, унинг янги асрга қўядиган қадамларини қизғин маъқулламоқдалар ва бир овоздан қўллаб-қувватламоқдалар. Улар мамлакатимизни ислоҳотларнинг биринчи, энг оғир босқичидан муваффақиятли олиб ўтган, истиқболни яққол кўрадиган одам бундан буён ҳам Конституция нормаларига мувофиқ давлатимизга раҳбарлик қилиш имконига эга бўлсин, деган қатъий истакни изҳор этмоқдалар.

Республика фуқаролари ўз чиқишлари ва мурожаатларида Президентнинг ҳозир амал қилиб турган ваколатлари муддатини узайтиришни ёқлаб овоз берганликларини тўлқинланиб гапирмоқдалар. Улар Референдумни тайёрлаш ва ўтказиш жараёнида Президентимизнинг халқ иродаси билан узайтирилган ваколатлари мандати бу лавозимда бўлишининг иккинчи муддати деб ҳисоблансин, деган гап йўқ эди-ку, бунга ҳеч ким халқнинг розилигини сўрагани йўқ, халқ бунга розилик бергани ҳам йўқ, бермайди ҳам, дейишмоқда.

Айни вақтда республика фуқаролари Президентнинг баёнотини тўғри тушуниб, унга ҳурмат билан қарамоқдалар. Ўзбекистон демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролар жамияти қуриш йўлида эндигина дастлабки қадамларни ташламоқда. Президент ўз баёноти билан юксак сиёсий одоб, демократия принципларига садоқат намунасини кўрсатди. Мансабпарастликдан холи эканлигини, халқ фикри ва иродасини чексиз ҳурмат қилишини намойиш этди. Бу эса давлатимизнинг жаҳон ҳамжамиятидаги обрў-эътиборини ва нуфузини оширади. Бу — ҳақ гап.

Лекин қонун бор, яққол ифодаланган халқ иродаси бор. Бинобарин, биз худди ана шу юксак мезонларга амал қилишимиз керак.

Бу мезонлар эса бирдан-бир ечимни, яъни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Референдум орқали узайтирилган ўз ваколатлари муддатини ушбу лавозимда бўлишининг иккинчи муддати деб эътироф этиш ҳақидаги баёнотини қабул қилиб бўлмайди, деб ҳисоблашни талаб қилмоқда. Демак, бу масаланинг муҳокамасига чек қўйиш лозим.

Ҳурматли депутатлар!

Қарор Комиссия аъзолари томонидан бир овоздан маъқулланди. Бу масаланинг бошқа ҳеч қандай ечими йўқ ва бўлиши ҳам мумкин эмас. Масаланинг бошқа ҳар қандай ечими Қонунни бузиш, халқнинг аниқ ифодаланган иродасини инкор этиш бўлур эди. Агар биз Мустақиллик куни арафасида бу масалага узил-кесил нуқта қўйсак, жуда тўғри бўлади.

Эътиборларингиз учун раҳмат.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноби олийлари,

Ўзбекистон мустақиллигининг 4 йиллиги муносабати билан Сиз, зоти олийларига энг самимий табрикларимни йўллайман.

Сизнинг оқилона раҳбарлигингиз остида ўтган давр ичида қўлга киритилган ютуқлардан турк миллати катта мамнуният ҳис қилмоқда.

Туркия ва Ўзбекистон ўртасидаги алоқаларнинг, аввалроқ гўзал мамлакатингизга қилган зиёратим чоғида ҳам шоҳиди бўлганимдек, давлатлараро муносабатларда қисқа деб топиладиган шу 4 йиллик вақт ичида яхши равнақ топиб, бугунги мукаммал даражасига етганидан жуда мамнун эканлигимни таъкидлашни истардим.

Шу фурсатдан фойдаланиб, Сиз, зоти олийларига ва Сиз орқали қардош ўзбек халқига жони дилимдан муваффақият, фаровонлик ва бахт тилайман.

Тансу ЧИЛЛЕР,
Туркия Жумҳурияти Бош вазири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби олийлари,

Ўзбекистон Республикасининг миллий байрами — Мустақиллик куни муносабати билан Сизга самимий тилак ва табрикларимни изҳор этмоқчиман.

Сизга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, Ўзбекистон Республикасига эса фаровонлик ва тараққиёт тилаб қолишга ижозат бергайсиз.

Туанку Жаафар ибни ал-Марҳум
Абдул РАҲМОН ҳазрати олийлари,
Малайзия Подшоҳи.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич,

Ўзбекистоннинг Мустақиллик куни муносабати билан Сизни ва Сиз орқали қардош ўзбек халқини Тожикистон халқи ва шахсан ўз номимдан чин қалбдан табриклайман.

Давлат қурилишининг янги тажрибаси, иқтисодий ва ижтимоий муаммоларни ечиш борасида мустақил Ўзбекистоннинг танлаган ўз ривожланиш йўли, шубҳасиз, бизнинг мамлакатимиз қизиқишини ҳам уйғотади.

Аминманки, Тожикистон ва Ўзбекистон халқлари ўртасидаги азалий дўстлик ва биродарлик янги тарихий шароитда ҳам икки мамлакат ўртасидаги алоқаларнинг ҳар томонлама ривожланишига асос бўлиб қолади.

Фурсатдан фойдаланиб, Тожикистонда иқтисодий ислоҳотлар жараёни, фуқаролар муросасига эришиш ва мамлакатда вазиятни тўла барқарорлаштиришни таъминлаш борасида биз амалга ошираётган тадбирлар биродар Ўзбекистон раҳбарияти ва халқи томонидан тўғри қабул қилинганлиги ва қўллаб-қувватланаётганлигига ишонч билдирмоқчиман.

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич, Сизнинг машаққатли ишларингизда муваффақият, оилавий ҳаётингизда бахт ва соғлиқ, Ўзбекистон халқига эса фаровонлик ва эсон-омонлик тилайман.

Имомали РАҲМОНОВ,
Тожикистон Республикаси Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Бисмиллоҳир раҳмонир раҳийм

Муҳтарам Президент жаноби олийлари!

Сизни ва Сиз орқали ҳукуматимизнинг барча раҳбарларини шонли сана — жумҳуриятимиз мустақиллигининг тўрт йиллиги байрами билан самимий муборакбод этаман.

Сизнинг мамлакатимизнинг ҳар томонлама юксалтириш йўлида ҳормай-толмай қилаётган хизматингиз, бу йўлдаги меҳнатларингиз айни савоб ва олқишга сазовор ишлардандир. Айниқса, миллий ва диний қадриятларимизни қайта тиклаш ва ривожлантиришга бераётган аҳамиятингиз таҳсинга сазовордир.

Биз мўмину мусулмонлар юртимизнинг порлоқ келажагига ишонамиз ва Сиздек тадбиркор ва зукко раҳбаримизнинг олиб бораётган хайрли ишларига файзу баракотлар ёр бўлишини Ҳақ таолодан сўраб дуолар қиламиз.

Эл-юртимизнинг бахтига доимо омон бўлинг. Бошлаган эзгу ишларингизни камолига етказишингизда Аллоҳнинг ўзи мададкор бўлсин. Вассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракотуҳ.

Муфтий Мухторжон АБДУЛЛАЕВ,
Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси раиси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари!

Азиз Ислом Абдуғаниевич!

Сизни буюк тантана — жонажон Ўзбекистонимизнинг Мустақиллик куни билан Ўзбекистонда ва бутун Ўрта Осиёдаги юз минглаб православ диндорлари, шунингдек, Рус православ черкови ва ҳазрат Петриах Алексий II номидан қизғин ва самимий қутлайман.

Сиз барпо этган ва раҳбарлик қилаёган Ўзбекистон давлати чарақлаган қуёш каби порлаб, эзгу ишлари билан бутун Марказий Осиёни мунаввар қилмоқда, миллионлаб кишилар қалбини чинакам тинчлик, иноқлик ваа бунёдкорлик ҳароратидан баҳраманд этмоқда. Сизнинг давлат арбобига хос донишмандлигингиз туфайли Ўзбекистон жуда қисқа муддат ичида ғоят катта халқаро обрў-эътибор қозониб, жаҳондаги энг нуфузли ва истиқболли мамлакатлар қаторидан жой олди.

Сизнинг номингиз ва Сизнинг шонли ишларингиз улуғ ўзбек халқининг минг йилларга тенг тарихининг янги кўрки бўлди, унинг тарихий руҳига янги сайқал берди. Ҳозирги нотинч даврдаги ғоят катта қийинчиликларга қарамай, давлат бунёдкорлиги йўлида Сиз кўрсатган жасорат ҳақиқай бир мўъжизадир. Бутун Ўзбекистон халқи каби биз, ҳаммамиз ҳам Сизнинг замондошингиз, Ватан равнақи йўлидаги ажойиб зафарларингиз шоҳиди бўлишдек шарафга муяссар эканлигимиз билан фахрланамиз.

Бу йил Сиз православ диндорларининг эҳтиёжларига чинакам, оталарча ғамхўрлик қилиб, Тошкентда диний марказ ташкил этиш тўғрисида фармойиш чиқардингиз. Сизнинг эзгу меҳрингиз бизга қанот бағишлаб, Сиз раҳбарлик қилаётган жонажон Ўзбекистоннинг буюк келажагини барпо этишга муносиб ҳисса қўшишга илҳомлантиради. Жаҳон ҳамжамияти давлатимизда Сизнинг доно раҳнамолигингиз остида турли дин ва миллатларга мансуб кишиларнинг чинакам иноқлиги ва бирлиги, ҳамжиҳатлиги қарор топганлигига яққол ишонч ҳосил қилиши мумкин.

Азиз ва ғоят суюкли Ислом Абдуғаниевич!

Сизга сиҳат-саломатлик ва бардамлик, эзгу ниятли йўлингизда ўзингизга хос қатъий мардлик билан янги-янги буюк чўққиларни забт этишингизни, жонажон халқингиз фаровонлиги йўлида яна узоқ йиллар давомида ўзингиз барпо этган ва улуғлаган мустақил Ўзбекистон давлатига бош бўлишингизни чин дилдан тилаймиз.

Таҳсин ва самимий меҳр туйғуси билан

ВЛАДИМИР,
Тошкент ва Ўрта Осиё архиепископи.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ҚАРОРИ

Сайловчилар фикрини ўрганиш юзасидан Олий Мажлиснинг иккинчи сессиясида тузилган Комиссиянинг ахбороти тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Олий Мажлис иккинчи сессиясида тузилган Комиссия республиканинг олти миллиондан ортиқ фуқароси фикрини ўрганиб, Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг референдум орқали узайтирилган ваколатлари муддатини президентлик лавозимида бўлишининг иккинчи муддати деб эътироф этиш тўғрисидаги баёнотини сайловчиларнинг мутлақ кўпчилиги қўллаб-қувватламади, деган хулосага келганлиги ҳақидаги ахбороти маълумот учун қабул қилинсин.

Меҳнат жамоаларида ва аҳоли турар жойларида бўлиб ўтган 22 мингдан ортиқ йиғилишларда, депутатларнинг сайловчилар билан учрашувларида таъкидландики, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг ҳамда Референдум тўғрисидаги Қонуннинг тегишли моддалари мазкур масала юзасидан ўзгача қарор қабул қилиш учун асос бўла олмайди.

2. Қонун ҳужжатларига (Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 2, 7 ва 9-моддалари ҳамда Референдум тўғрисидаги Қонуннинг 1-моддаси) амал қилиб ва Комиссия хулосасида баён этилган сайловчилар фикрини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг референдум орқали узайтирилган ваколатлари муддатини президентлик ловозимида бўлишининг иккинчи муддати деб эътироф этиш тўғрисидаги баёнотида изҳор этган илтимоси мақбул эмас ва шу билан мазкур масала муҳокамаси тугаган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 30 август.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИНИНГ ҚАРОРИ

Ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига сайланган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатларининг ваколатларини тўғри деб топиш ҳақида

Мандат комиссиясининг тақдимномасини кўриб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг қуйидаги депутатлари:

Андижон вилоят 49-Избоскан сайлов округидан 1995 йил 18 июнда сайланган, 1926 йилда туғилган, «Миллий тикланиш» демократик партиясининг раиси, Ўзбекистон Фанлар академияси Қўлёзмалар институтининг директори Азизхон Қаюмовнинг;

Бухоро вилоят 60-Олот сайлов округидан 1995 йил 23 июлда сайланган, 1936 йилда туғилган, «Халқ бирлиги» ҳаракатининг раиси, Тошкент давлат университетининг илмий ишлар бўйича проректори Тўрабек Нўъмонович Долимовнинг ваколатлари тўғри деб топилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
1995 йил 30 август.

УЛУҒ ИСТИҚЛОЛИНГ МУБОРАК, ВАТАНИМ!

(Давоми. Боши 1-бетда).

даги фикрларимиз билан ҳамоҳанглик касб этгандек. Санъаткорлар ҳар бир вилоятда сақланиб келаётган қадимий маданиятимиз сарчашмаларини моҳирона талқин этадилар. Юртимизда истиқомат қилаётган турли миллат ва элатларнинг санъатидан намуналар ижро этилади. Ўзбекистон фуқароларининг бирлиги, аҳиллиги, ҳамжиҳатлигини куйлаган бундай сархил куй-қўшиқ гулдастаси байрам қатнашчилари қалбини ифтихорга тўлдиради.

Майдон узра ноғораларнинг жанговар садоси янграйди. Саҳнага шахдам одимлар билан Ўзбекистон Қуролли Кучлари вакиллари кириб келади. Мардона куй садолари остида навқирон зобиту аскарлар ўз ҳарбий маҳоратларини намойиш этадилар.

Мамлакатимиз Қуролли Кучлари сафида халқимизнинг минг-минглаб забардаст ўғлонлари Ватанимиз сарҳадларини қўриқлаб, эл-юрт мудофааси йўлида матонат билан хизмат қилмоқдалар. Мамлакат, минтақа ва, умуман, дунёда тинчлик ҳамда барқарорликни таъминлаш йўлида хизмат қилиш Ўзбекистон ҳарбийларининг муқаддас бурчидир. Республика Қуролли Кучлари хорижий давлатлар ҳарбий тузилмалари билан ҳамкорликни ривожлантириш сари юз тутаётганининг боиси ҳам ана шу бурч билан бевосита боғлиқ. Жумладан, яқинда АҚШ армияси ўқув-машқ марказида тинчликни таъминлаш мақсадида ўтган «Кооператив наггет-95» биргаликдаги машқларида Ўзбекистон вакиллари ҳам иштирок этди. Сиёсатчилар бу ҳолни совуқ уруш тугаганидан сўнг жаҳонда тинчлик ва бунёдкорлик йўлида ижобий силжишлар юз бераётганининг тимсоли, деб баҳоламоқдалар...

Кучли чироқлардан чароғон томошагоҳ байроқ ва алвонлар мавжига тўлади. Саҳнани халқаро мусобақаларда ғолиб чиққан юртимиз спорчилари ва ёш физкультурачилар эгаллайди.

Шу йилнинг ўзида ўндан ортиқ ёш созанда Франция, Англия, АҚШ, Германия сингари давлатларда ўтказилган нуфузли танловларда иштирок этди ва уларнинг кўпчилиги совринли ўринларни эгаллашга муваффақ бўлди. Шулардан бири — ижрочилик маҳорати билан жаҳон мусиқа шинавандаларини мафтун этган ёш скрипкачи, Буюк Британияда ўтган халқаро танлов ғолиби Даниил Холиқов мустақиллик байрами арафасида Президент стипендиясига муносиб топилди. Бош майдондаги байрам кечасида Д. Холиқов ва юртимизнинг бошқа таниқли санъат усталари жаҳон мумтоз куйлари ва рақсларидан намуналар ижро этди.

Қўрғонимиз битта — она-Туркистондир,

Бўстонимиз битта — она-Туркистондир, —

Навбатдаги бадиий лавҳа Марказий Осиё мамлакатлари — Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон давлатларининг дўстлиги ва ҳамкорлиги, бу ҳудудларда истиқомат қилувчи халқларнинг янада яқинлашуви ва бирдамлигига бағишланди. Туркистон халқларининг куй ва рақслари руҳни тўлқинлантиради. Қардош тилларда ижро этилган қўшиқлар эса қадим Турон элатлари дўстлиги ва биродарлигини тараннум этади.

Марказий Осиё минтақасидаги ёш давлатларнинг истиқлол йўлидан ривожланиб, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллаётганликлари қувонарли ва айни пайтда, бу мустақил мамлакатларнинг минтақа миқёсида ўзаро жипслашув сари интилаётганликлари ҳам табиий бир ҳол. Буни, аввало, минтақадаги халқлар ўз тарихи ва келажаклари якдиллигини теран ҳис этаётгани, қолаверса, Марказий Осиёдаги эгамен давлатлар раҳбарларининг халқпарвар ва узоқни кўра билувчи, оқилона сиёсат юритаётгани билан изоҳлаш мумкин. Яна шуни ҳам таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов БМТ Бош ассамблеяси 48-сессиясида киритган таклифи билан шу йилнинг сентябрь ойида Тошкентда БМТ билан биргаликда Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик семинар-йиғилиши ўтказилади.

Ўзбекистоннинг БМТ ва бошқа турли халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлиги тобора мустаҳкамланмоқда. Шу йилнинг июль ойидан бошлаб мамлакатимиз пойтахтида Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг минтақавий бюроси фаолият бошлади. Бу йилги байрам тантаналарида иштирок этаётган халқаро ташкилотларнинг Тошкентдаги ваколатхоналари вакиллари орасида ушбу ташкилот номояндалари ҳам бор.

Ўзбекистоннинг жаҳон билан дўстона муносабатларига бағишланган бадиий лавҳада беш қитъа халқларининг санъати намойиш этилди. Ўз навбатида, хорижий куй ва рақслар миллий қўшиқлар билан алмашади.

Саҳнада санъатларини намойиш этаётган машҳур ўзбек эстарадаси юлдузлари сафида янги ном — «Истеъдодларни излаймиз» республика кўрик-танлови ғолиби, тўрт ёшлик Дилшоджон Каттабоев ҳам бор. Ватанимиз мустақиллиги билан тенгдош бу фавқулодда истеъдод соҳиби ўз сиймосида мустақил Ўзбекистоннинг изчил маънавий камолотини намоён этаётгандек. Истиқлолни шодон ва баралла куйлаётган дуркун болакайнинг янгроқ овози томошабинларни баб-баравар тўлқинлантиради...

Шеър куйга, куй қўшиққа, қўшиқ рақсга уланди. Томошабинлар ҳофизу раққосаларнинг санъатини қизғин олқишлайди. Аслида, бундай юксак савияли байрам тантанаси ҳам, бу шодиёналарга шоҳид минг-минглаб кишиларнинг самимий олқиши ҳам ягона ва муқаддас хилқатга бағишланган. Бу хилқат — юртимизда ҳар йили сиёсий барқарорлик, фуқаролар тотувлиги, осойишталик муҳитида ўтаётган ёрқин ва чиройли байрам, эндиликда Ўзбекистон абадул-абад ана шундай кўтаринки руҳ билан нишонлаяжак улуғ тўй, халқимиз ўзига бек, юртига эга бўлган сана — Истиқлол кунидир!

Шу дам фароғатли туннинг сочларини олтин тароқларида тараётган улкан чироқларни доғда қолдириб, юлдузли осмонда мушаклар ёрилади. Сеҳрли ёғду ва гулдурос садолар тўрт иқлимга ёйилади. Гўё мустақил диёр олов гуллар ва ранго-ранг нурлардан илоҳий либос кийиб, ўзини оламга кўз-кўз қилаётгандек...

Байрам тантаналари республикамизнинг барча шаҳар ва қишлоқларида давом этади.

(ЎзА).

• Ўзбекистонга расмий ташрифи муносабати билан

ГРУЗИЯ ДАВЛАТИ РАҲБАРИ, ГРУЗИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПАРЛАМЕНТИ РАИСИ ЭДУАРД АМВРОСИЕВИЧ ШЕВАРДНАДЗЕ

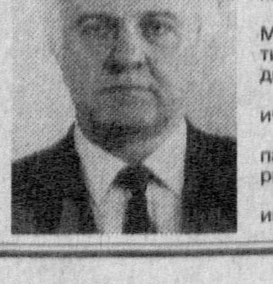

1928 йил 21 январда Грузиянинг Ланчхути туманидаги Мамати қишлоғида туғилган.

Маълумоти олий. Кутаиси педагогика институтини тугатган.

1952 йилдан бошлаб — Грузия ЛКСМ Марказий Қўмитаси ва Грузия Компартияси Марказий Қўмитасида масъул ходим.

1965—1972 йилларда — Грузия ССР ички ишлар вазири.

1972—1985 йилларда — Грузия Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби.

1985—1990 йилларда — СССР ташқи ишлар вазири.

1990 йил декабрида СССР Ташқи ишлар вазирлиги лавозимидан истеъфога чиқиб, халқаро сиёсат уюшмасини ташкил этган. КПСС сафидан чиққанидан кейин демократик ислоҳотлар ҳаракати ташаббускорларидан бири бўлган.

1992 йил мартида Грузияга қайтиб, Давлат Кенгаши Раиси лавозимига тасдиқланган, кейин умумхалқ сайлови натижасида Грузия давлати бошлиғи, Грузия Республикаси парламенти Раиси этиб сайланган.

Уйланган, бир ўғли ва бир қизи бор.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги матбуот хизмати.

Х. САМАРАНЧ ТОШКЕНТГА КЕЛДИ

31 август куни Халқаро Олимпия қўмитаси президенти Хуан Антонио Самаранч ҳамда Осиё Олимпия Кенгаши президенти Шайх Аҳмад мамлакатимизга ташриф буюрди.

Улар 2 сентябрь куни пойтахтимизнинг «Пахтакор» ўйингоҳидаги биринчи Марказий Осиё ўйинларининг тантанали очилиш маросимида иштирок этадилар. Бундай йирик халқаро тадбирнинг Ўзбекистонда ўтказилиши бежиз эмас. Зеро, Президентимиз раҳбарлигида амалга оширилаётган иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий соҳалардаги ислоҳотлар собит қадамлар билан илгарилаётир. Мамлакатимиздаги ижобий ўзгаришлар, бу ерда ҳукм сураётган барқарорлик натижасида қўлга киритилаётган ютуқлар Ўзбекистоннинг халқаро майдондаги обрўсига-обрў қўшмоқда. Бу юртимизда спортнинг ривожланишида ҳам муҳим омил бўлмоқда.

(ЎзА).

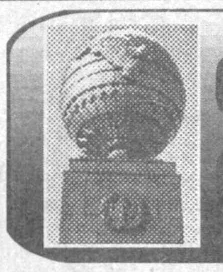

ҚУТЛУҒ КУНИНГ МУБОРАК, ЎЗБЕКИСТОНИМ!

ҚАДР-ҚИММАТ ЗАМОНИ

Мустақиллик — бизга тақдирнинг тенгсиз тортиғи. Ижтимоий тараққиётнинг мислсиз неъмати ва ҳосиласи сифатида у ҳар биримизнинг ҳаётимизга шиддат билан шахдам кириб келди. У объектив зарурат тарзида ҳар биримизнинг ҳаётимизга ўзгартишлар киритди, кўз қарашларимизни янгилади.

Мустақиллик, таъбир жоиз бўлса, ҳар бир Ўзбекистон фуқаросини ҳаётдан ўз ўрнини топишга, тарихий жараёнларда ўз вазифаларини белгилашга, кўриб чиқишга, шулардан келиб чиққан ҳолда зиммасига масъулият қабул этишга чорламоқда.

Мустақиллик бизга қадр-қиммат нималигини англатди. Мамлакат миқёсида, халқ миқёсида, жаҳон миқёсида қадр-қиммат берди. Унинг замирида неча юзлаб авлодларнинг ҳаёти, ижоди, меҳнати, орзу-армонлари ётганлиги ва фақат мустақилликкина халқнинг ақлий-ҳиссий, сиёсий-иқтисодий имкониятларини юзага чиқариш учун шароит ярата олиши бизга аён бўлди.

Тўрт йил илгари қандай ҳолда эдик? Нималарга қодир эдик? Қўлимиздан нима келарди? Ҳаётимиз бир тусда чекланган, имкониятларимиз ҳаддан ташқари чегараланган эди. Қадр-қимматлари чекланган одамлар ҳар жиҳатдан лоқайд ва ҳафсаласиз бўлиб қолган эдилар. Кечаги ўзбек деҳқони бугун ўз пахтасини жаҳон бозори нархида пуллашни ўрганди. Меваларнинг сархилини арзон-гаровга олис ўлкаларга «Интернационал бурчим» деб текинга жўнатаётган ўзбек боғбони энди боғлари ҳосилини мавоза қилиб, юрт рўзғори учун керакли маҳсулотларни олиб келишни ўрганди. Тошкент кўчаларини оқшомлари айлансангиз, кўзларингиз қамашади: тадбиркор ўзбек йигитлари минг турфа чироқларни порлатиб, тунда ҳам савдо дўконлари эшигини очиб қўймоқдалар.

Буюк Ўзбекистоннинг келажаги бўлган болакайлар давлатимиз байроқларини ҳилпиратиб, мадҳиямизни куйлаш билан тили чиқмоқда. Жонингиз яйрайди: кексалар тўю ҳашамларда дуога қўл очиб, Мустақиллигимизнинг умри абадий бўлишини Яратгандан сўрайдилар.

Ҳуррият шодиёнаси кунлари невараларимиз каптарлардай сочилиб кетадилар: уларнинг завқлари ичларига сиғмайди, майдонларни, саҳналарни тўлдириб, яшнатиб, рақсга тушадилар. Жаннат фаришталаридай, баҳор капалакларидай беҳад сурурга тўлдирадилар дилимизни.

Байроқлар шалоладай ҳилпирайди, байроқларга қараб қийқиради уч ёшли неварам:

— Ур-ре, байрамлар!

Анҳор биқинидаги сунъий мовий кўлга сўна-ғозлар учиб келдимикан Боғи эрамлардан? Улар — юртимнинг кичкинтойлари янги кўл атрофида гурпаклашиб, танлари офтобда яйраб, қийқиришади. Бу яшараётган замоннинг, обод ва кўркам бош кентнинг кенжа авлоди. Улар кучга тўлиб, сафга кириб, мустақил давлатнинг устунларига айланадилар.

Саратоннинг сариқ кунлари. Фарғонага, таниқли ёзувчи Йўлдош Сулаймоннинг таваллуд байрамига бордик. Ашт чўллари орқали ўтдик. Кимсасиз йўллар. Ҳувиллаган дашт. Юрак ҳарос тортади: унда-мунда ташландиқ автоларнинг «устихонлари» ваҳимали кўринади.

Иброҳим ака хаёлга толадилар бу манзарадан. Уруш қадами етган ердан барака йўқолиб, фаришта кўтарилар экан, дейман хаёлан.

Сирдарё қирғоқларини кўтариб оққудай. Омонат ёғоч кўприкдан ўтарканмиз, юзимизга майин шабада урилади, яшил бахмалдай далалар бошланади. Гўзал Фарғона бу. Инсон меҳнатидан гуркираган, файзга тўлган, дарахтлари ҳосилдан эгилиб, бол боғлаб ётган беҳиштнинг ўзгинаси она-Ўзбекистон бу! Бунчалар ҳаётбахш, ҳаловатли, тинч ва осуда кунлар! Ер келинчакдай ороланиб, бахтиёр Онадай ўз фарзандининг камолидан яйрамоқда гўё. Бу маъсуд, осойишта меҳнат кунларига кўз тегмасин, илойим, дейман.

Далварзинчўлда, Бекободнинг этакларида буғдойзорлар қаҳрабо денгизидай мавж уриб ётади. Ҳар бошоқки, донлари дурдай-дурдай. Демак, тегирмонлар юритилади, омборлар ғаллага тўлади. Тандирлардан офтобдай-офтобдай нонлар узади оналар. Болаларнинг илиги тўқ бўлади. Эл-улус тўй-тўйчиғини бошлаб юборади. Нони бутуннинг номи бутун бўлади, ахир. Кўзи тўх халқнинг кўнгли тўқ бўлади. Меҳнатга рағбати, ҳаётга муҳаббати кучли бўлади.

Юрагида муҳаббат гавҳари бор одамлар Ватан, эл-юрт тақдирига, келажак тақдирига ўзларини масъул деб биладилар. Масъуллик туйғуси устун бўлган одамлар эса фикран, ақлан мустақилдирлар. Мустақилликнинг тақдирини эса мустақил одамларга ишонса бўлади. Ўз дастурхонимизга ўзимиз эга бўлиб, улкан хонадонимиз каму кўстини ўзимиз бутлашни ўрганаётган кунларимиз муборак бўлсин. Буюк Туркистоннинг сочилиб кетган фарзандлари бирлашиб, улуғ пирларимиз чироғини ёқаётган давронлар барчамизга муборак!

Қадру қимматни англаганимиз, ўз тахтимизни топганимиз, миллат сифатида дунёга овоза бўлиб турган ёруғ толеимиз қутлуғ бўлсин!

Ойдин ҲОЖИЕВА,
Ўзбекистон халқ шоираси.

КЕЛАЖАККА ЮЗ ТУТГАН ДИЁР

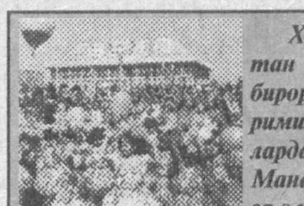

Хориж сафаридан сўнг муқаддас Ватан тупроғига қадам қўяр эканман, бирор ҳафта — ўн кун ичида азим шаҳримиз Тошкентда рўй берган ўзгаришлардан ҳайратланишдан чарчамайман. Мана, аэропортдан пойтахт марказига элтувчи йўл кафтдек бўлибди.

Бўржар анҳори устидаги кўприк битгандан сўнг, гўё Тошкент қаддини янада ростлагандек туюлади. Ўзбекистон Миллий боғи, «Ўзбекистон» шоҳкўчаси ёнидаги янги кўллар, Мустақиллик боғидаги ўйноқи фавворалар ёз жазирамаси тафтини кесиб, ҳузурбахш шабада инъом этиб турибди.

Ўзбекистоннинг ўзи танлаган тараққиёт йўли, ижтимоий-сиёсий барқарорликни таъминлаш, иқтисодиётни ривожлантиришнинг устивор йўналишлари бутун дунёда катта қизиқиш уйғотмоқда. Фақат биз юртимизда рўй бераётган ўзгаришлар, янгиликлар, тажрибаларимиз билан жаҳонни хабардор қила олишимиз керак. Умид қиламизки, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, республикамиз оммавий ахборот воситалари, давлатимизнинг чет эллардаги элчихона ва ваколатхоналари бу масалада янада фаолроқ бўладилар.

Иқтисодий аҳвол мураккаб бир шароитда Президентимиз томонидан имзоланган Вазирлар Маҳкамасининг Тошкентнинг Эски шаҳар қисмини қайта қуриш ва обод этиш тўғрисидаги қарори том маънода жасорат бўлди. Асосан туб аҳоли истиқомат қиладиган Эски шаҳар, таъбир жоиз бўлса, «иситмасини» яширишга уринилган Тошкентнинг «оғир хасталиги» эди. Бир вақтлар бу ерни очиқ осмон остидаги музейга айлантириш режаларини эшитганмиз. Кейин бу ерда одамларга сал бўлсада оддий қулайликлар яратишга ҳар гал уринишда Эски шаҳарда нақадар улкан, бир-бирига чирмашиб кетган муаммоларга дуч келиниб, унинг тақдирини ҳал этиш орқага сурилаверган.

Бугун Соғбон, Қорасарой, Фаробий кўчаларидан бир ўтинг! Борйўғи ярим йил ичида шу даражада иш бажарилганига ишонгингиз келмайди. «Кўз қўрқоқ, қўл ботир» деб беҳуда айтишмас экан. Ана шу ботир қўллардан бири Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлагановдир. Республика раҳбариятининг кундалик ёрдами туфайли Тошкент улкан қурилиш майдонига айланди. Ўта қисқа муддат ичида шаҳарда ишга туширилган иншоотларни санаб саноғига етолмайсиз, «Юнусобод» теннис мажмуаси, Тошкент «Диснейленд»и, «Ўзбектуризм» меҳмонхонаси, қоғоз фабрикаси, янги йўллар, кўприклар, трамвай ва троллейбус линиялари...

Албатта, бизда бирор муаммо йўқ, дейиш фикридан узоқман, ҳеч вақт ўтиш даври осон кечмаган. Яхшироқ, муносиброқ турмуш илинжи бошқа минтақаларда қанчадан-қанча қурбонлар талаб этаётганлигини бугунги кун воқелиги кўрсатиб турибди.

Шундай бўлса-да, биз ҳаётимизга, турмушимизга минг бор шукр қилсак арзийди. Куни кеча Нижний Новгород шаҳрида хизмат сафари билан бўлганимда яримта бодринг билан битта помидор нархи 3200 Россия рубли эканлигини кўриб, кўзларимга ишонмадим.

Истиқлол кунлари, айниқса, кўркамлашган шаҳримиздаги бозорларга бир қадам ранжида қилинг. Жаннатмакон юртимизнинг бутун саховати кўз ўнгингизда намоён бўлади. Мева-чева, бошқа маҳсулотларнинг нархи ҳам чақиб олмайди.

Бу тўкинчиликларни кўрар экансан, эртанги дастурхонимиз янада файзли бўлишига ишончинг ортади. Негаки, бу йил Ўзбекистон ғаллакорлари мисли кўрилмаган хирмон уйиб, ғалла мустақиллиги йўлида забардаст қадам ташладилар. Негаки, жуда эрта очилган, қўйни-қўнжи ҳосилга тўла пахтазорларимиз деҳқонларнинг пешона терлари зое кетмаганлигидан далолат беряпти. Чунки ҳар ой, деярли ҳар ҳафта юртимизнинг у ёки бу бурчагида янги корхона ишга тушяпти. Негаки, халқимизнинг эртанги кунига ишончи қатъий, ёрқин истиқболга дадил юз тутмоқда.

Қудратилла РАФИҚОВ,
Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раисининг ўринбосари.

ҚУВОНЧИМИЗ ЧЕКСИЗ

Республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллиги кенг нишонланаётган айни кунларда бизнинг қувончимиз бениҳоядир.

Негаки, Она-юртимизнинг истиқлолга эришуви ва Президентимизнинг жонкуярлиги натижасида амалга оширилаётган эзгу ишлар ва буюк ўзгаришлар мамлакатимизнинг барча фуқаролари қатори биз учун ҳам беҳад қувончлидир.

Мустақиллик байрами биз учун қўшалоқ байрам. Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги куни Аллоҳ таоло бизга фарзанд ато этди. Юртбошимизга бўлган чексиз ҳурмат ва эҳтиромимиз ифодаси сифатида ўғлимизга Ислом деб исм қўйдик. Фарзандимизни элга, юртга хизмат қиладиган эр йигит қилиб тарбиялаш бизлар учун ҳам қарз, ҳам фарздир.

Биз мустақил Ўзбекистонимизнинг тобора гуллаб-яшнаши ва буюк келажакни бунёдга келтириш йўлида хайрли ишларни амалга ошираётган ҳурматли Президентимиз И. Каримовга сиҳат-саломатлик, ишларида муваффақиятлар тилаймиз. Мустақиллик шарофати ила ўзлигини англаган ҳолда порлоқ истиқбол яратиш ниятида меҳнат қилаётган пок дилли, моҳир қўлли буюк халқимизни байрам билан чин юракдан қутлаймиз.

Чексиз эҳтиром билан, ёш отаона

Раббим ПЎЛАТОВ,
Фотима ЭШМУРОДОВА.
Ургут тумани, Мерганча қишлоғи.

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАШГА 13 МИНГ СЎМ

Навоий тоғ-металлургия комбинатининг уй-жой-коммунал хўжалиги бошқармаси ўтган ой давомида ишчи-хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида 13 минг сўм маблағ ажратди.

Бошқармада бугунги иқтисодий тақчилликлар ҳисобга олиниб, моддий жиҳатдан рағбатлантириш ҳамиша эътиборда. Ўтган даврда қарийб ўттиз кишига пул мукофотлари берилди. Ўн икки нафар бошқарма ходими эса комбинат профилакторийсида дам олиш учун бепул йўлланмага эга бўлди.

Т. ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЙИГИТЛАРНИ ДОҒДА ҚОЛДИРГАН ТАДБИРКОР АЁЛ

Бир пайтлар Ғузор шаҳрида пахта титиш фабрикаси бўларди. Қўшни Қамаши туманининг марказида шундай йирик корхона фойдаланишга топширилгач, унга эҳтиёж қолмади: ўз-ўзидан ёпилиб кетди.

Ўша фабрикадан фақат эски бино мерос бўлиб қолганди. Узоқ йиллар мобайнида бош ҳисобчи бўлиб ишлаб келган Рақиба Шавалиева шу ерда бичиш-тикиш цехи очмоқчи бўлди. Туман ҳокимлиги ҳам, вилоят маҳаллий саноат бошқармаси ҳам унинг ташаббусини қўллаб-қувватлади. Ҳатто бошқарма янги кичик корхона учун бир неча дастгоҳ ва тикув машиналари ажратди.

Дастлаб йигирмадан ортиқ тикувчи цехнинг бир маромда ишлашини таъминлади. Чойшаблар, ёстиқ жилдлари тайёрланиб, Россияга жўнатилди. Ўрнига ип, хомашё ва ускуналар олинди.

Иқтисодий алоқаларнинг узилиб қолиши тикувчилик цехининг бир маромда ишлашига ҳамда маҳсулотларнинг харидорлигига салбий таъсир кўрсатди. Шундай кезларда корхонани кенгайтириш ниятида юрган Рақиба, нима қилиб бўлса-да бичиш-тикиш цехини синишдан сақлаб қолиш йўлларини қидира бошлади. Изланишлар уни Москва яқинидаги Игорьевск шаҳрига етаклаб борди. Бу ерда турли тўқувчилик дастгоҳлари ишлаб чиқарадиган йирик механика заводи бор. Ана шу завод маъмурияти билан ҳар икки томон учун манфаатли шартнома тузилди. Унга кўра, Ғузордан Игорьевскга кўрпа жилдлари, чойшаблар, ёстиқ жилди ҳамда пахта толаси жўнатиладиган бўлди. Бунинг эвазига игорьевсклик мутахассислар резина тасма тўқиш дастгоҳлари жўнатиш мажбуриятини олдилар. Машина ва механизмларнинг бир қисмини эса Қарши шаҳридаги «Санам» тикувчилик ишлаб чиқариш-ҳиссадорлик жамияти етказиб берадиган бўлди.

Шундай қилиб, дастлаб Игорьевск механика заводидан 30 та резина тасма тўқийдиган дастгоҳлар олинди. Ишни янада жонлантириш мақсадида эса Волгограддан резина, Украинанинг Донецк шаҳридан ип ўрайдиган машиналар келтирилди. Бу ишлар ўз-ўзидан бўлгани йўқ, албатта. Мол айирбошлаш эвазига, не-не машаққатлар билан олинди.

Бугунги кунда кичик корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулотга республикамизда талаб катта. Масалан, турли корхоналардан, тикувчилик фабрикаларидан буюртмалар кетма-кет тушаверади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга талабнинг катталиги ўз навбатида иш кўламини кенгайтириш, маҳсулотни кўпайтириш масаласини кўндаланг қилиб қўйди.

Рақиба Шавалиева резина-тасма ишлаб чиқаришни кўпайтиришни назарда тутиб, Игорьевск механика заводидан яна 156 та дастгоҳ олишга муваффақ бўлди. Корхонада ишлаб чиқариш кенгайиши билан хомашёга ҳам талаб ошди. Рақиба шу орада Ярославль ва Уфа шаҳарларидан ҳамкорлар орттириб, тасма тўқишда асқотадиган резиналар олишга эришди. Бухоро ва Андижондаги ип-газлама корхоналаридан эса калава иплар келтирилди.

Хуллас, ҳеч кимнинг хаёлига келмаган, лекин ҳар бир инсон учун зарур бўладиган резина-тасма ишлаб чиқариш кенг миқёсда йўлга қўйилди, кичик корхона катта ишларга қодир эканлигини намойиш этди ва хизматчилар мулк шаклини ўзгартириб, жамоа корхонаси мақомини олдилар. Ташаббускорлар яхши ният билан унга «Озод» номини беришди.

Ўтган йили тўқувчилар саноат корхоналари ва савдо дўконларига 12 миллион метр резина-тасма жўнатишган эди. Шу йилнинг етти ойи мобайнида эса 7 миллион метр ана шундай харидоргир маҳсулот юборилди.

Гулноза Шаропова, Раъно Рустамова, Улдона Отамуродова, Ойтўра Жумаева, Тошгул Абдуллаева каби чеварлар тайёрлаётган маҳсулотнинг доңғи Россиядан тортиб, Украинагача таралди. Корхонада 60 киши меҳнат қилиб, маҳсулот ишлаб чиқаришни кун сайин кўпайтириш пайидан бўлаётир.

Корхонанинг ўзида ип ўрайдиган, ўлчайдиган дастгоҳлар ясалиб, ўрнатилди. Бунинг учун собиқ пахта титиш фабрикасидан қолган токарлик дастгоҳи таъмирланиб, махсус бинога ўрнатилди. Ип ўраш, тарқатиш, тайёр резина-тасмани ўлчаб берадиган дастгоҳларга махсус счетчиклар ўрнатилган бўлиб, улар автоматик тарзда ҳисоблаб беради.

Мустақиллигимиз шарофати, Президентимизнинг тадбиркорликни ривожлантиришга йўналтирилган қатор фармонлари туфайли ғузорлик аёл Рақиба Шавалиеванинг ҳам бу соҳадаги истеъдоди, ташкилотчилиги тобора равшанроқ кўзга ташланмоқда. У корхонани кенгайтириш, янги-янги цехлар очиш, ҳамюртларига кўпроқ иш жойлари яратиш мақсадида янги-янги ҳамкорлар орттираяпти.

Пўлат ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

УЛУҒ НЕЪМАТ

Мамлакатимиз мустақилликка, истиқлолга эришганига ҳам мана тўрт йил бўлди. Бу муддат мобайнида тарихий маданиятимиз, миллий анъана ва қадриятларимиз каби динимиз ҳам қадр топди.

Мўмин мусулмонларнинг бемалол ибодат қилишлари учун барча шароитлар яратилди.

Биз, мўмин мусулмонлар Президентимиз ва ҳукуматимиз олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатни қувонч ва ифтихор билан мунтазам кузатиб боряпмиз. Юртимизнинг осойишталигини, унинг кундан-кунга чирой очиб бораётганини кўриб, қувонмай бўладими? Тинчлик катта бахт. Уни юракдан ҳис қилиш учун қўшни Тожикистон ва бошқа республикаларда бўлаётган воқеаларни эслашнинг ўзи кифоя. Шукурлар бўлсинки, бизнинг халқимиз эркин меҳнат, яратувчилик билан банд.

Биз масжидларда, йиғинларда мана шулар ҳақида маърузалар қиляпмиз. Ёшларимизни диний билимлар билан бирга дунёвий илмларни ҳам пухта эгаллашга чақиряпмиз. Негаки, бизнинг ота-боболаримиз дунёвий билимларни мукаммал эгаллаганликлари учун ҳам ўз замоналарида ақл-заковатлари, кашфиётлари билан дунёни лол қолдиришган. Шукурлар бўлсинки, юртимиз мустақил, озод бўлди. Иншооллоҳ, эндиликда юртимиздан буюк алломалар етишиб чиқади. Юртбошимиз таъкидлаганларидек, она-Ватанимиз келажаги буюк, дунёда энг ривожланган мамлакатлардан бири бўлади. Биз, дин аҳиллари бундай қутлуғ ният йўлидаги барча ишларда юртбошимизга, ҳукуматимизга камарбастамиз.

Абдуллахон ҳожи МАЪРУПОВ,
Чуст шаҳридаги Жоме масжиди имом хатиби.

ГУЛИСТОНДА ТЕННИС КОРТИ ҚУРИЛМОҚДА

Шаҳарнинг марказий майдони — Навоий шоҳ кўчаси ёнида улкан қурилиш ишлари бошланиб кетди. Бу ерда теннис майдони барпо этилади. Кортни вилоят жамоа хўжаликлараро қурилиш тресті бунёдкорлари оталиққа олишган.

Ҳозиргача асосий қурилиш ишлари ниҳоясига етказилди. Қурувчилар иншоотни жорий йил охиригача фойдаланишга топширишни режалаштирганлар.

А. ШЕРНАЗАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТАРЖИМАИ ҲОЛ КЕМБРИЖДА ЁЗИЛДИ

Дунё ҳамжамияти мустақиллик шарофати билан юртимизни ҳар томонлама танимоқда ва эътироф этмоқда. Нодир қомуслар, шунингдек, ҳар хил луғатлар нашр этиш билан машҳур бўлган Кембриждаги Британия халқаро таржимаи ҳоллар маркази «Фан ютуқлари» деб номланувчи тўпламнинг шу йил чиққан охирги жилдида академиклар Зокиржон Салимов ва Олег Лебедевларнинг илмий фаолияти ҳақида ҳикоя қилган.

Бундай нуфузли халқаро нашрда бизнинг ҳамюртларимиз исмшарифлари биринчи марта қайд этилди.

Академик З. Салимов — кимё фанлари доктори, профессор, республика Фанлар академияси Кимё институти директори — кимё технологиялари ички қонуниятлари бўйича йирик мутахассис, ўз йўналишида мактаб яратган олим. Зокиржон Салимович 250 дан ортиқ илмий ишлар, 60 ихтиро ва ишланмалар муаллифи. Унинг кашфиётлари, айниқса, озиқ-овқат ва қайта ишлаш саноатида кенг қўлланилади.

Академик О. В. Лебедев эса техника фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Фанлар академияси Механика ва иншоотлар зилзилабардошлиги илмий-текшириш институти лабораторияси мудири, машинасозлик бўйича кўзга кўринган кашфиётчи. Унинг шогирдлари Россия, Германия, Танзания, Сурия, Исроил ва Тунисда самарали фаолият кўрсатишмоқда. Олег Владимирович томонидан яратилган биргина пахта териш машиналари бункерининг очқичи меҳнат самарадорлигини 14 фоиз оширади.

Икки йирик олимимиз хизматининг халқаро илмий жамоатчилик томонидан эътироф этилиши фан-техника салоҳияти юксак юртимизга кўрсатилган ўзига хос эътирофдир.

Ҳ. САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Истиқлол мушоираси

АМИР ТЕМУР ҲАЙКАЛИ ПОЙИДА

Соғиниб яшадик сизни, бобожон,
Сиғиниб яшадик сизга, бобожон,
Қадамингиз қутлуғ бизга,
бобожон,
Мармардан тикланган бу тахт
муборак.

Босқинларда қаддин букмади элим,
Офатлардан омон чиқди-ку, тилим.
Сиз очган йўлларнинг давоми йўлим,
Бобомерос журъат ҳам аҳд муборак.

Нурли уфқларни кўзлар кўзимиз,
Жаҳон минбаридан янграр сўзимиз,
Қисмат кишварига бекмиз ўзимиз,
Шу илоҳий неъмат, шу бахт муборак.

Довруғини тиклар она-Туркистон,
Бирликка чорлайди шиддаткор замон,
Қонимизда жўшар у туркий туғён,
Эзгу йўлда ғайрат ҳам шаҳд муборак.

Истиқлол қуёши сочмоқда зиё,
Бахтимизни қутлар дўст-ёру ошно,
Кундан-кун келиндай ясанар зебо-
Сиз бағрига қайтган пойтахт муборак.

Носир МУҲАММАД.

ОБОД ВАТАН ЯСАНМИШ

Мустақиллик либосин
кийиб Ватан ясанмиш,
Ватанга бериб оро
боғу чаман ясанмиш.
Боғу чаман ичинда
булбули хушхон каби
Истиқлол мадҳин куйлаб,
ҳар жону тан ясанмиш.
Ҳар жону тан Ҳуррият
насимидан завқ олиб,
Қадамидан гул униб,
мисли гулшан ясанмиш.
Мисли гулшан ясаниб,
байрамга чиқса тонгда,
Баланд тоғлардан ошиб,
қуёш равшан ясанмиш.
Равшан қуёшга боқиб,
шукр қилсам Оллоҳга,
Озодлик ёғдусидан
эл-юрт бирам ясанмиш.
Элу юртнинг толеи,
не бахтки, порлоқ эркан,
Ёруғ кунларга етиб,
яна шўх-шан ясанмиш.
Яна шўх-шан ясаниб,
Мустақиллик кунида
Озод халқим сингари
обод Ватан ясанмиш.

Барот БОЙҚОБИЛОВ.

• Туркистон — умумий уйимиз

БИР ЧИНОР ШОХЛАРИМИЗ

Республикамиз мустақиллигининг тўрт йиллиги тантаналарини биз дўст-биродарларимиз билан бирга нишонлаётирмиз. Халқимизнинг қувончли тўйида иштирок этиш мақсадида Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон ва Тожикистондан ҳам кўплаб меҳмонлар келди. Улар орасида олимлар, ёзувчи ва шоирлар бор.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Марказий Осиё мамлакатлари ижодий зиёлиларининг учрашуви бўлди.

ЎзА мухбири меҳмонлардан фикрлари билан ўртоқлашишни илтимос қилди:

Мухтор ШАХАНОВ, адиб (ҚОЗОҒИСТОН);

— Биз Ўзбекистон халқининг қутлуғ байрамида иштирок этаётганимиздан беҳад шодмиз. «Туркистон — умумий уйимиз» жамоатчилик ҳаракатини ташкил этиш ғояси биз — Қозоғистон зиёлиларини ҳам руҳлантирди. Чиндан ҳам биз катта бир оила фарзандларимиз, яқинлигимиз туғишган биродарларникидек бўлмоғи лозим.

Бақобек СОДИҚОВ, кинорежиссёр (ТОЖИКИСТОН):

— Дарҳақиқат, асрлар мобайнида ёнма-ён яшаб келган халқларимизнинг яшаш тарзи, урф-одатлари умумийдир. Бугунги кунда ҳам халқларимиз бир-бирига қуда-анда бўлиб яшамоқда. Бундай хайрли ғоянинг амалга оширилишидан мақсад халқларимиз бирлигини сақлаш, уни янада иноқлаштиришдир.

«ЭЛТЕКС» ЖАҲОН БОЗОРИГА ЧИҚМОҚДА

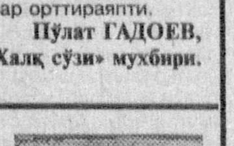

Қорақалпоғистон енгил саноатининг етакчи корхонаси бўлган «Элтекс» ҳиссадорлик жамияти фаолият кўрсата бошлаганига ҳали бир йил ҳам бўлгани йўқ.

Ҳозирги кунда «Элтекс» ҳиссадорлик жамиятида 1,5 мингдан зиёдроқ ишчи меҳнат билан банд бўлиб, унинг корхоналарида иш уч сменада ташкил қилинган. «Элтекс» тамғаси босилган ўнлаб хил замонавий кийимкечаклар нафақат МДҲ давлатларида, балки Туркия, Германия каби ривожланган мамлакатларда ҳам ўз харидорларини топиб, нақд валютага сотилаётир.

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ТОШКЕНТ ЯНАДА ЧИРОЙ ОЧАЯПТИ

Менинг ёшим 70 дан ошди. Лекин шу ёшга кириб, ўзи гўзал Тошкент шаҳримизнинг жуда қисқа фурсатларда янада обод, гўзаллашганлигини биринчи бор кўриб турибман. Республикамиз мустақил бўлгач, юртимизда кўп хайрли ишлар амалга оширилди.

Айнан мустақиллик шарофати билан шаҳримиз кундан-кунга чирой очмоқда.

Ҳар бир тошкентлик ва пойтахтга ташриф буюрган меҳмонлар кўришган чиқар, жуда қисқа фурсатларда Тошкентнинг турли ҳудудларида кенг равон йўллар, гўзал шарқона бозорлар, маъмурий, маданий ва спорт иншоотлари, саройлар, янги-янги хиёбонлар... қурилди ва қурилмоқда. Шундай қурилишларнинг бунёдкорларига, ташаббускорларига, ҳомийларига ташаккур ва тасаннолар айтгим келади. Юртбошимиз раҳбарлигида амалга оширилаётган эзгу ишлар ўз самараларини — меваларини бермоқда. Бу мевалардан эса келгуси авлод баҳраманд бўлиб юради.

Нажмиддин МУҲИДДИНОВ.

Бултур «Знамя» журналида Чингиз Айтматовнинг «Кассандра тамғаси» номли янги романи чоп этилди. XX асрнинг мураккаб маънавий масалаларига бағишланган бу фалсафий асар Оврупода тез тарқалди. Қуйида эълон қилинаётган кичик парча «Знамя» журналидан олинди. Парчани муаллифнинг рухсати билан Суюн Қораев ўзбеклаштирган. Воқеа романнинг бош қаҳрамони, биолог олим Конюханов тилидан ҳикоя қилинади.

Чингиз АЙТМАТОВ,
Қирғизистон халқ ёзувчиси

КАССАНДРА ТАМҒАСИ

(Романдан парча)

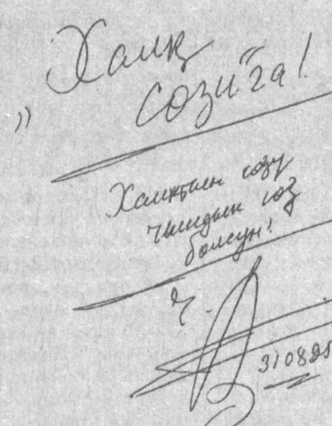

Аслини олганда, кейинчалик кўп шов-шувга сабаб бўлган бу тарих, айтиш мумкинки, арзимас нарсадан — медицина институтидаги семинардан бошланган. Оқибатда мен ҳомиладорлик мўъжизасини ва одамнинг дунёга келиш сирларини ўрганишга мубтола бўлиб қолдим. Эҳтимол, танҳолик сабаб аламзада бўлиб қолганим учун шу қарорга келгандирман, лекин ўзим учун қалтис бўлган бу мавзуни одатда ҳеч қачон, ҳеч ким билан муҳокама қилмаганман. Боз устига яқин-атрофимдаги кишилардан ҳам бундай гап-сўзларни ҳеч қачон эшитган эмасман.

Менинг ўйлашимча, бирга ишлаб турганлар учун мен талабчан, қаттиққўл бошлиқ, барча тан олган ва хўжайинларнинг доимий мададида бўлган обрўли киши эдим. Иқрор бўлишим керакки, менинг назаримда, инсоният учун лаънати жумбоқ бўлмиш интилиш-шуҳратпарастлик ва амр-фармонлик балосидан мен ҳам холи эмас эдим. Мен ҳамма вақт мавқеимни мустаҳкамлашга, ўз обрў-эътиборимни оширишга ҳаракат қилдим. Орқаваротдан мен ҳақимда «Бизнинг гендик» деб пичирлашганлари «Бизнинг генерал директоримиз, олий бош директоримиз» деган маънони эмас, балки «Бизнинг гениал директоримиз, бизнинг даҳо директоримиз» деган маънони англатар эди. Ва бундан ҳеч ҳам хижолат тортмас эдим. Буни тушунтириб бериш қийин. Лекин ҳокимиятга, ҳукмронлик қилишга бўлган зўр чанқоқлик чиндан ҳам инсониятнинг ақл бовар қилмайдиган жумбоқларидан биридир. Ва мен буюришга, фармон беришга орзуманд эдим, тартиб-интизомга чақирар, ўзимнинг ёпиқ лабораториям ходимларидан, сўнгра директор бўлганимдан кейин эса институт ходимларимдан ҳам сўзсиз бўйсунишни талаб қилар эдим, истеъдод ва тартиб-интизом — кадрларни танлашда менинг андозаларим ана шу эди.

Ана шулар туфайли мен экспериментатор сифатида биологияда янги, кутилмаган йўналишнинг дадил ташаббускори сифатида фақат фандагина ҳамманинг диққатини ўзига қаратган таниқли намояндагина эмас, шу билан бирга, ташкилотчи, раҳбарлик бобида ҳам обрў-эътиборга сазовор эдим. Ҳа, менинг мартабам ўта муваффақиятли бўлди, бу соҳада манфаатдор ташкилотларнинг ёрдами чакки бўлмади, лекин бу ҳақда алоҳида гапирармиз; мен бўлсам, муваффақиётлардан илҳомланганимдан, шиддат билан куч тўплаган қовоқ арига ўхшаб, фан пайкали устида парвоз қилар эдим; мен кашфиётдан кашфиётга учиб, олдинлари ҳеч кимга номаълум бўлган фикр-ғоялар шовқинидан гангиб юрар, ана шу соҳада абадийлик сир-асрорининг муаллифи — Олло таолонинг ўзини ҳам орқада қолдиришга тайёр эдим. Мен илмий экспериментлар доирасида бўлса-да, ота-оналар хоҳлашадими-йўқми, кимнинг ёруғ дунёга келиши, қандай туғилиши, қандай ота-оналардан туғилишини шахсан ўзим ҳал қилар эдим, уларнинг уруғларидан нима ярата олишимни билишса эди...

Ажабланарли жойи йўқ-энди мен ўзим ўзимга деяман: ўзингни «менга етадиган киши йўқ» деб ҳисоблашингнинг сабаби ҳам шунда! Нимасини ҳам айтаман — мен инсон ҳомиладорлиги ва туғилишини идора қила олганимдан чинакамига эсанкираб қолган эдим.

Чорва молларини сунъий қочиришга ўхшаш, сунъий уруғлантириш йўли билан ота-оналари номаълум одамларни яратиш мумкин эканлиги ҳақида биринчи бор фикр пайдо бўлди. Зоотехника соҳасида-ку бу масала ҳамма вақт актуал муаммо. Инсон ўзининг хўжалик манфаатларига қараб чорва молларининг зотини ўзгартириб келган.

Экспериментал биология бу ҳолатдан қанчалар узоқлашиб кетди. Энди у шунчаки илмий-тадқиқот мақсадларидагина эмас, балки одамнинг туғилишини идора қилиш, тўғрироғи, бу борада цирқдаги найрангбоз каби, хоҳлаганча ҳунар кўрсатиш учун одамни сунъий яратиш муаммолари билан шуғулланмоқда!

Ҳа, фаннинг қоронғи кавагидан (фанга ўз моҳиятидан бошқа ҳамма нарса бефарқ) карахт ҳолда отилиб кетганимни англаб етишга энди ҳаракат қилаётирман, бироқ ўша пайтларда инсон зоти учун хавфли бўлган, ахлоқ доирасидан ташқарига чиқадиган машғулотларга ўйламай-нетмай бошим билан шўнғиб кетганим ҳақида фикр юритмас, буни хаёлимга ҳам келтирмас эдим. Мен учун, ёш олим учун бирдан-бир ўлчов-илмий пешқадамлик эди. Ва фан тантанаси йўлида мен шундай соҳага кириб бордимки, барча динлар учун қатағон ҳисобланган, олдин бирон киши ҳам қадам қўйишга журъат эта олмаган; мен ҳамманинг жиғига тегиб эшикни қаттиқ тепар эдим, ҳолбуки, бу эшик остонасида Худога тиз чўкиш керак эди.

Мана сен қаерларга бориб қолдинг. Кунлардан бир кун сени институт парткомига чақиришди ва катта ҳурмат ҳамда хайрихоҳлик билан, ҳатто хушомадгўйлик билан кечирим сўраб билдириб қўйишдики, сенинг асарларинг бундан буён махфий ҳисобланади. Сенинг қимматли тадқиқотларинг ҳақида очиқ матбуотда, айниқса, чет элларда ҳеч нарса босилмаслиги керак, ўшанда ҳам сен бу гапларга аҳамият бермадинг. Ҳолбуки, ўшанда сенинг қўлтиғингга биринчи бор қўл солиб қўришган эди. Кейинги буюртмачилар сендан ўзлари учун керакли ижрочи ясаб олдилар. Сен учун эса бошқа нарса — «иш қилиш, фанни олдинга силжитиш» муҳим эди.

Тан олиш керакки, сэн биология жаҳаннамида Мефистофель эдинг. Босиқ ақл, таҳлилий заковат — сен олимнинг ҳаммадан кўра ҳам ана шу сифатларини юқори қўяр эдинг. Сен ўз ролинг учун важ қидирмадинг, ана шу лаънати йўлда шу қадар катта куч-қувват сарфлашга сени нима мажбур қилганини тушуниб етишга ҳаракат ҳам қилмадинг. Ташландиқ боланинг, энг аввало, асрнинг ҳеч ким олдига туша олмайдиган даҳоси бўлиш истагида эканини ким билибди дейсиз? Сен илмий муаммоларга бутун борлиғинг билан шўнғиб кетиб, ўзинг сезмаган ҳолда яхшилик ва ёмонликнинг, эзгулик ва ёвузликнинг нариги қирғоғига ўтиб қолдинг, одамларни қийнаб келган масала — ўзлари яратган ва ўзлари чўқинадиган амри ахлоқларига осонгина кириб бординг. Ҳаётнинг мазмун-мундарижасини англаб олиш учун асрлар бўйи сарсонсаргардон юрган одамларни назар-писанд қилмадинг, сенинг бундан бошқа ташвишинг ҳам ошиб-тошиб ётар эди. Сен ўзингни менинг вазифам «фанни ривожлантириш», кашфиётлар қилишдан иборат, бу кашфиётларнинг натижалари нима бўлади — буни бошқалар ҳал қилсин деб ишонтирдинг. Сенинг ишинг-инкубатор бачадонда ҳомила етиштириш эди; сунъий етиштирилган одамларнинг тақдири нима бўлади, бунинг сенга дахли йўқ эди.

Ҳозирги кундалик ҳаётда «Бу бизнинг муаммоларимиз эмас» деган сурбетларча ибора тарқалган. Сен бўлсанг олдинлари ҳам худди шу йўсинда иш кўрар эдинг, сунъий ҳомилаларнинг тақдири ҳақида гап кетганда ўз рақибларингга: бу масала уларнинг ўзларини ташвишга солсин, уларни ўз муаммоларини ўзлари ҳал қилишларига қўйиб бериш керак деб жавоб берар эдинг. Шу йўл билан туғилганлар, ижтимоий мавқе нуқтаи назаридан бошқалар билан тенг шароитда бўлган икс-зурриятлар ўзгалар каби ўзлари ҳақида ўзлари ўйлашлари лозим эди. Сен буларнинг ҳаммасининг фан учун ҳеч қандай алоқаси йўқ деб ҳисоблар эдинг. Сунъий бола туғдириш технологиясидан ташқарида бўлган ҳамма нарса сени ташвишлантирмас эди.

Ҳа, сен шундай эдинг. Эҳтимол, ўз илмий соҳангда дунё аҳамиятига эга кашфиётлар қила оладиган, фаннинг келажак тараққиётини олдиндан айтиб бера оладиган чиндан ҳам даҳо бўлгандирсан. Лекин сенинг барча қилиқларингни ўша ташландиқ бола бошқариб турар эди. Сен бўлсанг буни тан олмадинг, қачонлардир эшик олдига ташлаб кетилган худди ўша ташландиқ бола мумкин бўлмаган нарсаларни қила олишини, олдиндан программалаштирилган одамларни туғдиришга амр бера билишини бутун дунёга исбот этиш учун ҳар доим уринар эди. Сен бу тақдирларни ўз лабораториянгда ҳал қилдинг, сен ҳеч ким журъат эта олмаган, ҳеч ким қила билмаган ишларни қилдинг-сен ўз хоҳишинг ва чизма режангга қараб, сунъий лойиҳалаштирилган одамларни дунёга келтирдинг, сен васвасага тушган эдинг, сен одамлар устидан ботиний ҳокимлигингдан маст эдинг.

Ва ҳар эҳтимолга қарши сен ўз қилмишларингни шу билан оқламоқчи бўлдингки, XX аср охир замонини олдиндан сезганингдан геополитик миқёсда бутун дунёнинг ташвишини тортдинг ва тушуниб етдинг. Ахир термоядро кашфиётларининг мудҳиш, тубсиз жаҳаннами ёқасида ҳеч ким фан отининг жиловини тортмаган, шу соҳада иш олиб бораётган олимлардан биронтаси чўрт орқага қайтмаган, ўзини мажбур қилмаган эди. Фан кашфиётларнинг даҳолиги ила юмушларнинг жиноятқорлиги орасида бепарволик билан иш кўриб, уларни бараварлаштирмоқчи бўлди, стратегик мулоҳазаларга кўра номаълум бўлган, лекин вақт ўтиши билан атом бомбаларининг оталари деб ошкор қилинган, умри оғир бўлган сари тобора кўпроқ виждон азобини тортган ва хилватда қолмаслик учун интилган олимларни фан бутун дунёга маълум ва машҳур қилди. Ва уларнинг фани олға бораверди. Ахир фан арбоблари учун ҳеч нарсага қарамасдан ва ҳеч нарсани назар-писанд қилмасдан атомнинг ички дунёсига кириб боришдан, одам боласининг ғариб жисми-жонига нисбатан баҳайбат ана шу дев кучини қўлга киритишдан муҳим вазифа йўқ эди, ахир бу куч одамларга бутун коинотда чексиз қудрат эгаси бўлишга даъво қилишга имкон берар эди-да! Ана шу илмий ғояларнинг ғирт мутаассиблиридан келиб чиқадиган ўлим хавфи ҳақида, ядрочилар кашфиётларининг муқаррар оқибатлари тўғрисида шуни айтиш керакки, бу ташвишлар авлодлар қисматига тушар эди. Оталарнинг васвасага тушиб қилган кашфиётларининг машаққатларини ана шу авлодлар тортиши керак эди, нима қилиш кераклиги ҳақида, ўз истеъмоли учун қандай қилиб моддаларни бир шаклдан бошқа шаклга айлантириш устида бош қотириш ҳам авлодлар зиммасига қолдирилган эди. Ва ҳозирча ҳаммасининг иложи қилинаётган эди... Сен ҳам шунга умид боғлар эдинг...

Ҳа, сен ҳам астойдил ишонган эдинг; табиат инсон олдида масъул бўлмагани каби, олим ҳам ўз тадқиқотларининг самаралари учун жавобгар эмас. Сени ўз бурчингнинг халоскорлигига бўлган ишончингга ҳеч нима путур етказмас, сен ҳеч нарсадан хижолат тортмас эдинг.

Ҳа, сен нигоҳдан яширинган кўзгу орти илмий дунёсида чиқиб келаётган юлдуз эдинг. Ва ҳатто хотининг Евгения бирдан вабодан қочгандай сени ташлаб кетиб, вилоят театрлари бўйлаб кезар экан, азоб-уқубатдан боши чиқмаган кампирлар ролига рози бўлиб юрганда ҳам, ҳамма воқеалардан хабар топиб, кўп нарсаларни сен билан биргаликда бошидан кечиргандан сўнг бирдан тезгина қариб қолганда, ҳатто сендан қочиб кетганда ҳам сен ўзингни йўқотмадинг, изтиробга тушмадинг, аланглаб қараб қолмадинг, унинг кетидан қувиб кетмадинг, энг муҳими, унинг кўзига ўта даҳшатли бўлиб кўринган нарсаларни танқидий нуқтаи назардан хаёлдан ўтказишга ҳам ҳаракат қилмадинг. Евгения сенинг тадқиқотларингнинг маъносини чақишга бирон марта ҳам уринмади. Сенинг экспериментларингнинг моҳиятини бирон марта ҳам тасаввур қила билмади. Хотининг илмий мақсадлардан узоқ эди, ўзга муҳитда яшар эди, лекин у сенга қадрдон эди ва сен у билан кўп йиллар бир ёстиққа бош қўйган эдинг, у сен фақат иш билан овора бўлганингда ҳам, ҳатто ўзинг уни тез-тез аборт қилиб турганингда ҳам (ахир бу билан сен ўз оила ҳаётингнинг илдизига болта урган, рисоладаги аёлнинг қатъий нафратига учраган эдинг-да!), ҳамма-ҳаммасига чидади, бу ҳақда ўзинг аччиқ-алам аралаш афсусландинг, буларнинг ҳаммаси сени тўхтата олмади.

Сенинг шуҳратпарастлигинг тинчлик билмас эди. Евгения кетди борди, лекин шунга ҳам куйиб пишаманми деб ўйладинг-шунга ҳам ота гўри қозихонами, ўзингга бошқасини топиб оласан, ишлардан сал қутилгач, разм соласан — атрофда қанча хотинлар бор ва албатта ўзингга, дидингга ёққанини, энг муҳими, ахлоқан нуқсонсиз, сен қилаётган ишнинг ахлоққа тўғри келиш-келмаслигига ортиқ даражада шубҳа билан қарамайдиганини танлай оласан. Ва бу аёлни имтиёзли кишилар учун ажратилган «феодаллар» хиёбонида, атомчиларнинг худди шундай данғиллама ҳовлилари яқинидаги ўзингнинг академикларга мўлжалланган тоқ-равоқингга олиб келасан. Лекин бу режаларинг бемалол рўёбга чиқадиган бўлишига қарамасдан, амалга ошмади. Янги воқеалар юз кўрсатиши билан уйланишдан бошқа ташвишларинг ҳам етиб ортар эди, сенинг кейинги бутун ҳаётинг, космосга, орбитал станцияга жўнаб қолишга ва ўзингни космик монах деб эълон қилишга мажбур этган барча шарт-шароит мана шу воқеалар оқибати бўлди.

Ўша вақтга келганда сен академиклар орасида талайгина машҳур шахс эдинг ва фанга оталиқ қилувчи органларнинг алоҳида диққат-эътиборида эдинг. Адолат юзасидан айтганда, КПСС МК бу маънода мақтовга сазовор эди. Бу ҳақ гап эканлигига ўз тажрибангда бир неча марта гувоҳ бўлгансан.

Ҳар қандай фондлар ва имтиёзларнинг сенинг институтингга, энг аввало, ўзингнинг машҳур лабораториянгга деярли югур-югурсиз, таниш-билишларсиз осонгина бериб турилиши МК ҳомийлиги туфайли эди. О, дўкайларнинг марҳаматига, саройдагиларнинг меҳрибонлигигаю тўраларча ҳозиржавоблигига одам боласи нақадар тез кўникиб қолади. Энди бўлса дунёда ҳамма вақт шундай бўлиб келганми, ҳар доим шундай бўлиб қолаверадими деб ўз-ўзингга савол берасан. Мисол келтириш учун узоққа бориш шарт эмас. Фанлар академиясининг президенти, етакчи атомчи олим шахсий суҳбатларда бўладими, телефон орқали бўладими, «Андрей Андреевич, худо ҳаққи, ҳеч нарсадан ўзингизни қисманг. Дадил бўлинг, мамлакат сизнинг программангизни жамийки зарур нарсалар билан таъминлашга тайёр. Чет элларда келтирилган асбоб-ускуналар бўладими, дори-дармон, ходимлар учун уй-жой дейсизми, транспорт бўладими, қўйингчи, нимаики зарур бўлса, айтаверинг, тортинманг,. Сиз ўта муҳим иш қилаяпсиз» деб қайта-қайта эслатар эди.

Дунёнинг ярмини эгаллаган бутун мамлакат номидан айтилган ана шундай мақтовлардан, олий ҳимматдан ғалати бўлиб кетар эдинг, ўлжа илинжида айланиб уча бошлаган йиртқич қушлар янглиғ партия ходимларининг соф илмий экспериментлар билан тобора кўпроқ қизиқа бошлагани сенинг ғашингга тегар эди, лекин сен оғзингга талқон олиб ғинг демай тураверар эдинг, йўқ, сен миннатдорчилик оғушида хушомадгўйлик ҳам қилмадинг, шу билан бирга олий раҳбариятнинг эътиборини оҳанграбодай ўзига тортган шов-шувга сабаб бўладиган қандайдир лойиҳанинг бўйин товламас ижрочиси деб қарашларига қаршилик кўрсатмадинг, мен бунақалардан эмасман деб ҳам қўймадинг. Ҳа, ўзингни вақтида тўхтатишинг, кейинчалик маълум бўлдики, ўзингнинг чиндан ҳам мулоҳазали эканлигингга амин бўлиш учун баҳона қолдирмаслигинг керак экан... Лекин сен ожизмидинг, принципсизмидинг, амалпарастмидинг, сенда ҳокимият эгаларига хира пашшадай ёпишиб олиш хусусияти бормиди? Эҳтимол, худди шунинг учун бўлса керак, ният-мақсади ўта дудмал илмий программани бошқаришни сенга таклиф қилишди. Бу программа «Жинсларни эмбрионлар негизида бошқариш» деб аталади, бироқ программанинг мақсади: номаълум (аноним) ота-оналардан янги зурриётлар яратиш методини ишлаб чиқиш эди.

Бунақаси дунёда бўлган эмас. Ва сен борлиқнинг югуриб олдидан кесиб чиққан қароқчига ўхшаб бу ишга аралашиб қолдинг. «Иксзурриётлар», яъни номаълум аёлдан, номаълум ота-онадан дунёга келадиган одамларни етиштириш — сенинг махфийлаштирилган лабораториянгнинг асосий вазифаси бўлиб қолди.

«Иксзурриёт» термини-сенинг ихтиронг эмас, уни қисқартмалар деса ўзини томдан ташлайдиган мутасаддилар—фан мутасаддилари ўйлаб топганлар, бу термин тезда қарийб ўзига хос инқилобий пароль бўлиб қолди, чунки лаборатория шароитида иксзурриётлар яратишдан мақсад янги типдаги одамларни — мафкуранинг бўлажак фидокорларини етиштириш эди. Иксзурриётлар XXI асрнинг фидойи инқилобчилари бўлиб қолишлари керак эди. Худди ана шу нарса назарда тутилар эди. Партиянинг раҳбарлари, ўлим тўшагида ётган жаҳон коммунистик мафкурасини тирилтириш ва қайта тиклашнинг янги усули ана шунда, деб тушунишар эди. Сен иқрор бўлишинг керак — орадан кўп ўтмасдан «Иксзурриёт» деган янги сўзга қулоғинг ўрганиб ҳам қолди, сен қилаётган ишга юрагинг, қалбинг одатланиб қолмадими-сен ўз-ўзингни ишонтира олдингки, сенинг экспериментларинг — бор-йўғи фан, тажрибалардан нималар келиб чиқади — бу эса сенинг ишинг эмас эди.

Тўхта! Ошиқма! Бу ерда ҳамма нарсани ипидан игнасигача гаплашиб олишга тўғри келади. Ҳа, тушунарли, «иксзурриёт» терминини юқоридан таклиф этишган, бунда инсониятнинг янги зотини яратишнинг узоқ муддатли программаси кўзда тутилган эди. Лекин ишнинг энг бошида, бу программанинг стратегик мақсадлари тилга олинганда, сен эътироз билдирмадинг, ундан воз кечмадинг, бутунлай алоқангни узишга ҳаракат ҳам қилмадинг. Ва сени янги Дарвин деб кўкка кўтарганларида ҳам, цивилизация тарихидаги бу мислсиз программа сенинг назарий ва амалий ишларингдан, сенинг шу соҳадаги башоратларингдан келиб чиқди, деганларида ҳижолат ҳам тортмадинг. Сени иксзурриётлар яратиш программасининг илмий раҳбарлигига таклиф қилганларида гўё шундай бўлиши табиий эди дегандай, ўша заҳоти розилик билдирмаган бўлсанг ҳам, ўйлаб кўраман, дединг, лекин бутунлай воз кечмадинг. Ҳа, воз кечиш керакмиди, воз кечса бўлармиди? Елғиз отнинг чанги чиқмас. Ўша пайтга келиб, айтиш мумкинки, расмий доиралар даъватига шундай учган эдингки, хўжайинларнинг бирон илтимосини бутунлай инкор этишнинг иложи қолмасди деса бўлади.

Бу гап тўғри бўлиб чиқди. Фанлар академияси президентининг таклифига жавобан «ўйлаб кўраман» деган кунингоқ сен Эски майдонга, Сиёсий бюро аъзоси ва КПСС МКнинг мафкуравий масалалар ва халқаро коммунистик ҳаракат бўйича секретари Конюханов Вадим Петрович ҳузурига таклиф қилиндинг.

Эски майдонга сен деярли ўз уйингга келгандай етиб келдинг, тез-тез бўлмаса ҳам турли масалалар юзасидан йилига бир неча марта бу ерга келиб кетар эдинг-да. Бу сафар ҳам ўзингнинг директорлик қора «Волга»нгда келдинг, Москва кўчаларида изғиб юрган машиналарга, чумолидай қайнаб ётган йўловчилар оқимига аланг-жаланг қараб қўяр эдинг. Улар сенинг қаёққа ва қандай мақсад билан кетаётганингни билишганларида борми, кўчани оломон бўлиб ўраб олиб, сенинг машинангни чил-парчасини чиқариб бузиб ташлаган, ўзингни эса тошбўрон қилишган бўлар эди. Буни ваҳшийлик деб бўлмасди, уларнинг раҳм-шафқатсизликларини худо афв этар эди.

Ҳар доимгидай, тушдан кейин Москва, айниқса, шаҳар маркази одам денгизига тўлиб-тошган эди. Улар бу ҳақда фикр қилиб кўришдими-йўқми, лекин худди шу соатда улар учун турмушнинг жамики муаммолари бирон нарсани қидириб топиш ҳақида бош қотиришдан ва қўлга киритиш, сотиб олиш, шу ниятда итдай изғиб юришдан иборат эди деса бўлади. Лекин улардан биронтаси ҳам сал нарироқда кимнингдир Табиатга, Тарихга, Худога, одамларга — ҳамма-ҳаммасига қарши қандайдир иш қилиш ниятида эканини, шундан сўнг дунёнинг қайтадан яратилгандай ўзгариб кетиши ҳақида бир лаҳза бўлса ҳам ўйлаб кўрмаган.

Дарвоқе, ана шу режани амалга ошириш имкониятига эга бўлган киши уларнинг ёнгинасида кўзни куйдириб салобатли автомобилида сузиб кетаётган эди ва табиийки, худди шу онда улардан биронтаси ҳам хаёлига келтирмас эди: бу киши оила, насл-насаб, авлодларнинг ворислиги тушунчалари ўтмишнинг сарқитлари бўлиб қоладиган замон келиши учун ишлаётган, оқибатда ҳар қандай онг ибтидо ва интиҳо бўлиб қолиши мумкин эди, кишиларнинг кимлардан пайдо бўлганлиги ва кимларни дунёга келтиргани ҳақида жиндай бўлса ҳам тасаввурга эга бўлишмасди. Бу вазифаларни оила ўрнига Ота-Давлат бажариши керак эди...

Аммо-лекин бу сенинг шахсий жаҳоншумул программанг эмас эди, албатта. Мафкуравий ғоя лоп этиб сенинг миянгга келгани йўқ, бу бошқаларнинг фикри шундай бўла қолсин, лекин бунга шахсан сен хизмат қилдинг, сенинг фанинг хизмат қилди, сенинг экспериментларинг тоталитар давлатнинг қора кучларига улардан ўз мақсадларида фойдаланиш йўлини шипшитиб қўйди. Бу ҳақда сен энди, ҳамма ишлар бўлиб ўтгандан кейин гапираяпсан. Бироқ сен ўша кезларда ҳам кашфиётларингдан қандай амалий хулосалар чиқариш мумкинлигига фаҳминг етар эди, аммо сен бу нарсанинг бевосита менга алоқаси йўқ деб ҳисобладинг ва бу ҳақда рўй-рост ўйламасликка, хаёл сурмасликка интилдинг. Шундай бўлиб чиқдики, улкан режа, кирдикор мўлжалланган экан, бу ҳеч ҳам хомхаёл эмас экан, сен шуғулланаётган кори-амал энди хўжайинларнинг эркатойи бўлмиш тадқиқотчининг илмий машқларигина эмас эди. МКга келганингдан кейин бунга амин бўлдинг.

Бу сафар эшик олдида сени Конюхановнинг котиби кутиб олди ва шахсий лифтда барча назорат постларининг ёнидан ўтиб, еттинчи қаватга олиб чиқди. Конюханов сени кутиб турган экан. У эшикни ўзи очиб, сени кабинетига таклиф қилди.

— Андрей Андреевич, сизни кўрганимдан хурсандман! — ялтироқ кўзойнаклари орқали жонли боқиб саломлашди сен билан у. Унинг илтифотида сохталик сезилмасди. — Киринг. Биз сиз билан тезроқ кўришишиб ҳам турмаймиз. Келинг, бирпаст гаплашайлик, юрагимизни бўшатайлик. Сизни кутиб ўтирибман, бунинг учун ҳар кунги ишларни бир четга суриб қўйдим, қуриб кетсин бу ишлар! Ҳа, сиз ҳақсиз, ҳар ҳолда тез-тез мулоқот қилиб турган маъқул, Андрей Андреевич. Лекин ҳаммасига вақт керак, вақт, вақт! Киринг! — Ва котибани огоҳлантирди: — Ҳеч қандай қўнғироқ бўлмасин. Мен йўқман.

Уларнинг бу учрашуви қандайдир алоҳида аҳамиятга эга экан-да деб тушуниш мумкин эди. Умуман, худди шундай бўлиб чиқди ҳам.

Сен Конюхановни билар эдинг ва мана кези келиб сен уни бошқачароқ нуқтаи назардан кўраяпсан.

Умумий гаплардан кейин, муддаога кўчишдан олдин у қистириб қўйди:

— Андрей Андреевич, узоқдан сўз бошлайман. Тушунсангиз керак, демоқчиманки, инсониятнинг тарихи бир пасда, бир онда, айтайлик, кимнингдир миясига яшин янглиғ қандайдир фикр келиб қолганда воқе бўлади. Маълум ва машҳурки, ҳаётда ҳамма нарса муайян вақтгача тадрижий ривожланади. Лекин баъзан бирдан, дейиш мумкинки; инқилобий вазият пайдо бўлади, коллизиция рўй берадики, қандайдир ғоя чиндан ҳам бирваракайига ағдар-тўнтар қила олади. Ва ҳозир худди ана шундай пайтдир. Фақат, худо ҳаққи, бу ғоянинг муаллифи камтарин каминалари экан деб ўйламанг. Мен бу ўринда бор-йўғи галага қўшилиб учадиган қушдай бошқаларга ҳамроҳман, холос.

— Бундай бўлса, мен қандай қушман? — суҳбатдош нима демоқчи эканлигини тушуниб олишга ҳаракат қилиб луқма ташладинг сен ўзингни тўхтата олмай.

— Озгина сабр. Бу шунчаки, гапнинг хамиртуруши, муқаддимаси, билъакс, ишнинг моҳиятига яқинлашиш амримаҳол. Демак, муқаддимани давом эттираман. Мен назарда тутган нарса — инқилобий характердаги тарихий қадам турур. Унда Франция инқилобининг учқуни, бизнинг Октябрь инқилобининг ёлқини жорийдур, мен шундай деб биламан. Бу тафаккурнинг мутлақ озодлиги оқибати, сийқаси чиққан фикрлар билан алоқани узиш оқибатидир, бу эса бир замонлар Афлотун назарда тутган фикрнинг ўзгинасидир. Ғоянинг моддага таъсири ва модданинг ўзгариб ижтимоий-сиёсий идеалга айланиши. Мен тушуниб турибман, Андрей Андревич, сиз ҳозир буларнинг ҳаммасининг нима кераги бор, бу қандай лекция ўзи, деб ҳанг-манг бўлиб қолдингиз. Лекин кечирим сўрайман, бу масала сизга, сизнинг фанингизга бевосита алоқадор. Ҳа, ҳа! Ҳайрон бўлманг!

Сен у билан гуруҳ-гуруҳ одамлар ила ўтказиладиган кенгашлар учун мўлжалланган катта стол атрофида ўтирдинг. котиба жимжимадор гуллар ишланган стакандорлардаги нафис стаканларда чой келтирди. Сен бу ерга жуда муҳим иш юзасидан, ўта муҳим иш юзасидан таклиф қилинганлигингни тушундинг, акс ҳолда буларнинг ҳаммаси, суҳбат олдидан бунчалик узундан-узоқ дебоча кимга керак эди. Ва сен ўзингнинг ўта айрича илмий экспериментларингнинг амалий аҳамияти партия Марказий Комитети эътиборини нимаси билан тортганини фаҳмлаб олишга уриниб кўрдинг. Ва аста-секин манзара ойдинлаша борди, сени ўз миқёси билан ҳайратда қолдириб, сергакликка чақирар ва айни вақтда ўзининг журъатлилиги билан диққатингни жалб қилар эди.

— Мана сизга, Андрей Андреевич, очиғини айтганда, суҳбатимизнинг мундарижаси, — давом этди Конюханов. У чекиб бўлган папирос қолдиғини биллур кулдонга қўли билан хомуш эзиб ўчирар экан, бирдан бошини кўтарди. — Масалани керагидан ортиқ даражада чигаллаштиряпман шекилли, — кулиб қўйди у. — Хилма-хил муқаддималарга кўникиб қолганман. Биз эса сиз билан ўз-ўзимиз, Андрей Андреевич, ўз-ўзимиз. Ва шунинг учун имкон қадар самимий ва қисқа гаплашаман. Мана бу иш менинг учун оғирроқ. Фақатгина... Биринчиси, энг муҳими,— партия сизга ишонади, Андрей Андреевич. Ишонади. Ва тарих сизнинг олдингизга қўйган вазифа — ҳаммамизнинг умумий вазифамиз. Ҳа, тушунаман, фан билан партия — айрим-айрим нарсалар, бироқ ҳамма соҳада ва ҳамма жойда синфий ёндашиш муқаррардир. Биз, марксчи-ленинчилар шунга асосланамиз ва бизнинг тарихий афзаллигимиз, шубҳасиз, ана шунда. Мана бу масалада сизнинг кашфиётларингиз, таъбир жоиз бўлса, кўлбола биологиянинг кашфиётлари — бу одам табиатига чуқур кириб бориш, аслида инсон шахсини қайта қуриш, шахснинг келиб чиқишини, жамиятдаги ўрни ва ролини қайта қуриш, кейинчалик эса сунъий туғиладиганлар матрицасига кўра бутун инсониятни қайта қуриш имконияти демакдир. Фақат бошлаб юбориш қийин, холос. Мана XX асрнинг араваси қаерларгача борди!

Мен сизга тушунтирмоқчи эмасман, лекин шу маънода мен сизнинг фан бўлимингизнинг фикрига тўла қўшиламан — дунё яратилгандан бери бунақаси бўлган эмас. Сизнинг сиймонгизда фан чиндан ҳам мисли кўрилмаган қудратга эга бўлди. Айтгандай, сизга шон ва шарафлар бўлсин. Тутқич бермайдиган ҳомиладорлик ва туғилиш ҳодисаси бошқариладиган жараён бўлиб қолаётир. Энди шундай фикр туғилди, буни оммавий тартибда жорий қилишга уриниб кўрилса, қандай бўларкин? Бу инқилоб-ку, фақат номи йўқ, биологик тур сифатида одамни қайта ишлаб чиқаришдаги чинакам инқилоб. Шундай экан, бу жараён бошқариладиган ва назорат қилинадиган экан ва жамият ҳаётида янги омил экан, тарихнинг янги дастаги экан, демак, хўб денг, бу энди сиёсатнинг иши. Ва бу аснода биз сиз билан, Андрей Андреевич, энди шериклар, партнёрлар сифатида учрашамиз. Биз шунга асосланамизки, партия четда қолмаслиги, қандайдир кузатувчи бўлиб турмаслиги керак, аксинча, вақтни қўлдан бой бермасдан, бу жараённинг бошида турмоғи, жамиятимиз, мафкурамиз мақсадлари ва вазифаларини кўзлаб уни тегишли йўналишга буриши лозим. Худо ҳаққи, кечирим сўрайман, Андрей Андреевич, мен тузалмайдиган сергапман. Лекин сиз гап нима ҳақида бораётганига тушунасиз. Сиз ҳамма нарсани олдиндан тушуниб оласиз, сиз — даҳо кишисиз. Ва мен яна бир нарсани қўшимча қилмоқчиман. Гап нима ҳақида кетмасин — космосдаги кашфиётлардан тортиб экспериментал биологиядаги кашфиётларгача — биз ўзимизнинг охирги мақсадимизни, жаҳоншумул тарихий ролимизни унутишимиз мумкин эмас. Мана сизга энг муҳими. Афсуски, ҳатто бизнинг МКда, аппарат доираларида ҳам маълум ревизионистик кайфиятлар бор. Мен сиздан ҳеч нарсани яширмайман, биз — ўз-ўзимиз. Баъзи бир ўртоқлар алоҳида мамлакатда социализм шароитида осон ва қулай яшашни хоҳлайдилар, улар бизнинг бутун дунё меҳнаткашлари ҳақида ўйлашимизни унутиб қўядилар. Капитализм билан мусобақада биз ғалаба қилишимиз лозим. Ва жаҳон инқилоби шиори ҳозир бевосита эълон қилинмаётган бўлса ҳам сайёрада коммунизм ғалаба қилажак! Бу — бизнинг мақсадимиз ва уни иложи бўлган барча йўллар билан, барча воситалар билан яқинлаштирмоғимиз даркор. Инчунин фаннинг энг янги ютуқларидан фойдаланиб, ўзингизнинг илмий экспериментларингиз билан бўлиб, экспериментал биология соҳасидаги сизнинг ноёб ютуқларингиз инсоният турмуши миқёсида қандайдир жаҳоншумул воқеа бўлажагидан башорат қилаётганига шубҳа қилсангиз керак. Ҳа, шундай! Мен буни жиддий айтаяпман. Бундай қараганда, буни тасаввур қилиш ҳам қийин — ахир ҳамма нарса бор-йўғи лабораторияда ундирилган эмбриондан, айтайлик, пробиркада дунёга келган уруғдан бошланади-да. Ҳамма гап шундаки, бунинг оқибатида туғилган одам — уни иксзурриёт деб атайлик — номаълум шахс, бу ота-онаси номаълум, сунъий етиштирилган субъект, мен шундай тушунаман. Сизга яхши маълум бўлган нарсаларни нима учун мен тушунтириб беришга уриниб кўраяпман. Гап шундаки, сиз учун бу қизиқарли лаборатория экспериментлари объекти бўлса, биз учун иксзурриёт — янги типдаги одам. Ва бизнинг прогнозларимизга кўра, меҳнаткаш синфларни эски дунёдан халос қилиш учун, уни ағдар-тўнтар қиладиган ҳам худди ана шу иксзурриётдир! Ҳамма гап ана шунда. Вақт келиб, тарихий жараёнда ҳаракат қилувчи бош шахс ҳам худди ана шу иксзурриёт бўлиши мумкин!

Мен бу ҳақда ўта шавқ-завқ билан гапираётганимдай туюлар. Эҳтимол. Ва бунинг сабаби бор. Ахир, иксзурриётлар феномени сиёсий жиҳатдан ҳайрон қоларли даражада истиқболи порлоқ. Бу шундай ўткир куч бўладики, бу куч биздан фарқли ўлароқ, орқа-олдига қарамасдан, қўрқинч ва шубҳа нима эканини билмасдан бутун дунёда коммунизм ғалабаси учун курашади. Оила ва бошқа қариндошлик алоқаларини зўравонлик эски дунёсининг эскирган қолдиқлари сифатида худди ана шу иксзурриётлар тарих ахлатхонасига улоқтиради. Шахс ва руҳиятнинг мисли кўрилмаган озодлигини ўзида мужассамлаштирган иксзурриётлар одамзоднинг инқилобий таълимимиз аллақачон олдиндан кўра билган янги даврига йўл очиб беражак. Иксзурриёт келажакда ўз умрини ўтаган эски дунёни туб-томири билан қўпориб ташлаш баробарида янги дунёни бунёд этажак. Шубҳа қилмайманки, иксзурриётлар муҳитида буюк кишилар, даҳолар одатдаги эскириб қолган муҳитдагига қараганда кўпроқ пайдо бўлади. Ўзингиз тушуниб турибсиз-бунда оилавий ва бошқа эскирган кишанлар ва ташвишлардан бутун озод бўлинади. Болалар сунъий йўл билан, ота-оналарсиз бунёд этилади, тегишлича тарбия қилинади. Айтмоқчи, бўлимдаги айрим ўртоқлар ота-онаси номаълум бўлган болаларни келиб чиқиши ноаниқ бўлган қимматли тоғ жинси парчасига ўхшатиб «сбакитлар» деб аташни таклиф қилмоқдалар, лекин менинг назаримда, «иксзурриёт» яхшироқ, аниқроқ.

Ҳозирча биз фақат назариябозлик қилаётирмиз, фақат бизни қизиқтирган мавзу юзасидан фикр юритмоқдамиз, мислсиз янги одам ҳодисаси нималарга олиб келишини олдин кўришга ҳаракат қилаётирмиз, лекин буни олдиндан айтиб бера олиш зарур. Ҳозирги замон цивилизацияси воқеаларни, муаммоларни қаторлаштириб қўяётган экан, қўл ковуштириб туриш мумкин эмас. Тарих буни кечирмаган бўлур эди. Шу муносабат билан айтадиган гапим шуки, келажак кўп жиҳатдан дунёларнинг дунёвий курашида биринчиликни қўлга ола билган кишига боғлиқ бўлади. Янги одамларга — иксзурриётларга жамиятда эшигини кенг очиб қўйган киши ғолиб чиқади, иксзурриётларнинг шубҳасиз афзалликлари шундаки, ана шу ота-онасиз, қон-қардошсиз туғилган зотлар оиладан, ҳар хил қон-қардошлик ва уруғ-аймоқлик ришталаридан, патриархал ҳамда ўзга алоқалардан мутлақо эркин бўлади, бу эса эскирган этиканинг асрий юкидан қутқаради. Сиёсий жиҳатдан — бу мислсиз ютуқ. Иксзурриётлар коллективизм ва байналмилаллик эталони бўлиб қолади. Улар коммунистик байналмилалнинг зарбдор кучи бўлиб қолади ва худди ана шу одамлар Ғарбга ҳал қилувчи зарба беражак!

«БИРЛИГИМИЗ КУЧАЙСИН»

Президентимиз Фармонига кўра таниқли ёзувчи ва жамоат арбоби Чингиз Айтматов «Дўстлик» ордени билан мукофотланди. Ушбу қувончли воқеа арафасида ЎзА мухбири у билан суҳбатлашишга муваффақ бўлди. Қуйида шу суҳбатни эътиборингизга ҳавола этамиз.

— Чингиз Тўрақулович, аввало, ўзбекистонлик мухлисларингиз номидан мамлакатимизнинг юксак мукофотига сазовор бўлганингиз билан табриклайман. Сиз Ўзбекистонга илгари кўп келгансиз. Айни пайтда юртимизда юз бераётган ўзгаришларга сиз қандай баҳо берасиз?

— Ўзбекистон раҳбарияти мураккаб шароитга қарамай, маданият ва маънавиятга катта эътибор бераётгани кишини қувонтиради. Менинг «Дўстлик» орденига муносиб кўрилганим ҳам ана шу эътиборнинг кўринишидир. Мен бундан ғоят мамнунман.

Ўзбекистон кўп сонли меҳнаткаш элга, катта табиий бойликларга эга мамлакатдир. У қадимдан йирик маданият ўчоғи бўлиб келган. Айни замонда ҳам интеллектуал имкониятлари ғоят кенг давлат. Ислоҳотлар орқали ана шу буюк имкониятларни рўёбга чиқариш давр талабидир. Мен Ўзбекистон танлаган йўлни, хусусан, ислоҳотларни босқичма-босқич ўтказиш сиёсатини қўллаб-қувватлайман.

Ўзбекистон — буюк тарихга эга мамлакат. Унинг келажаги ҳам буюклигига аминман. Бунинг учун халқларимиз ўртасида азалий дўстлик, биродарлик мустаҳкамланиши, бирлик кучайиши, минтақада тинчлик ва осойишталик ҳукм сурииши муҳимдир. Шу ўринда Президент Ислом Каримов ўртага ташлаган «Туркистон — умумий уйимиз» ғояси ниҳоятда долзарблигини таъкидлаш жоиз.

— Айни замонда қандай вазифада ишлаяпсиз, қандай ижодий ишлар билан бандсиз?

— Ҳозир мен Қирғизистоннинг Белгиядаги элчиси сифатида фаолият юритяпман. Европа Иттифоқи ва НАТО блоки қароргоҳлари Брюсселда жойлашганидан хабардорсиз, албатта. Шу боис ишлар жуда кўп. Элчилик фаолиятидан бўш пайтларимда ижодимни давом эттираман. Яқинда «Кассандра тамғаси» номли янги романим чоп этилди. Умид қиламанки, у тез орада ўзбек китобхонлари қўлига ҳам тегади. Ҳозир янги роман устида ишлаяпман.

— Сиз анча йил Европада яшадингиз. Бу орада ўзбек ёзувчилари билан алоқаларингиз узилиб қолмадими?

— Илгари ўзбекистонлик ёзувчилар билан мустаҳкам алоқалар ўрнатган эдик. Бирга тез-тез кинофестиваллар, декадалар, учрашувлар ўтказиб турганмиз. Кейинги йилларда алоқаларимиз бироз сусайди. Бироқ, биз алоқаларни яна кенгайтиришга келишиб олдик. Халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик, маънавий яқинлашув зарурати бизни шунга даъват этади.

— Ўзбекистон халқига қандай тилаклар билдирасиз?

— Мустақилликнинг тўрт йиллигини байрам қилаётган Ўзбекистон халқига энг эзгу тилакларимни йўллашдан, байрам тантаналарида улар билан бирга эканимдан мамнунман. Ёрқин келажак яратиш йўлида уларга куч-қувват, саломатлик, бахт-саодат тилайман.

(ЎзА).

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

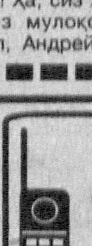

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров.
Навбатчи — А. Абдураҳмонов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0399. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топширилди — 00.40.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 1 2 3 4 5 6